

ומש"ה מפסיל משום מצוה הבאה בעבירה, שהמצוה גורמת קנין זה והוציא את מרשות גזול, הא אלו קנייה ביאוש כדי מעיקרא תו לא מפסל משום מצוה הבאה בעבירה, והיינו דמוכחינן מינה דיאוש כדי לא קני וכדכתיבנא לעיל²¹⁸, והכא הכי קאמר' אלא לאחר יאוש הא קנייה ביאוש זה שיש עמו שינוי רשות. ואיכא נוסחאי דוקאני דגרסי²¹⁴ אלא ביי"ט שני אמאי אמר רבי יוחנן משום רשב"י משום דה"ל מצוה הבאה בעבירה, דכתיב²¹⁵ כי אני ה' שונא גזל [בעולה וגו'] משל למלך ב"ו, והאי נוסחא דייקא טפי הודאי פסולה דמצוה הבאה בעבירה משונא גזל בעולה גפקא, וההוא קרא דותבאתם גזול את הפסח ליאוש שאיננו קונה מצטרף כדהתם, וזה נכון וברור ואין בו בית מחוש. ולענין הלכתא קי"ל כרבי יוחנן דאית ליה טעמא דמצוה הבאה בעבירה, דאע"ג דשמואל פליג עליה, שמואל ורבי יוחנן הלכה כרבי יוחנן²¹⁸, ור' אמי גמי קאי כר"י, וסוגיא דלקמן דאונכרי וסוכה גזולה דרהטא לכאורה כשמואל דלא אהכרו בה דין מצוה הבאה בעבירה, כי מעיינת בה אליבא דר' יוחנן גמי אולא כדבעינן למימר קמן, וסוגיין גמי בכוליה תלמודא כר' יוחנן, ואע"ג דרב²¹⁷ מתרץ מתני' אליבא דשמואל לתרוצה כשמואל אתא ולאן חס"ל כותיה, הלכך קי"ל²¹⁸ הגזול פסול כל שבעה ואפילו בגבולין משום מצוה הבאה בעבירה, ולולב היבש פסול כל ז' במקדש ובמדינה יום א' ובזמן הזה ב' ימים.

אמר להו רב הונא²¹⁹ להנהו אונכרי. פי' ישראלים שלוקחים זרס מן הגוים ומוכרים לישראל, כי זבינתו אסא מן הגוים ליגזו²²⁰ אינהו וליתבו לכו, מ"ט סתם גוים גזלני ארעתא

נינהו וקרקע אינה נגזלת, פי' ואפילו של גוים הלכך ליגזו אינהו²²¹ כי היכי דלהוי יאוש בידא דידהו ושנויי רשות בידא דיכחו, פי' וכיון דקנו מקמי מצוה לכו קרינא ביה, וליכא נמי משום מצוה הבאה בעבירה דהרי אין המצוה מסייעת בקנין, ואיתא אפילו כרבי יוחנן, ואהא סמכינן השתא למזבן לולב וד' מינין מן הגוים, משום דאיכא יאוש ברשותא דגוים ושינוי רשות ברשות' דידן.

[ל, ב] ופרכינן סוף סוף, כי גיזוי להו אונכרי ישראלים, הא איכא יאוש ברשותא דידהו ושינוי רשות ובידא דידן, וקנינן ליה מקמי מצוה, וכ"ת דמ"מ לא חזי למזבני מיניהו לכתחלה כל היכא דלא קנו להו, הא ליתא חדא דמספיקא הוא²²², ועוד דמסתמא מגוים הוא דגזלי לה וגזל גוי כה"ג דכ"ע שרי.

ל"צ למיפק בה אונכרי גופיהו. הכי גיזוי לה אינהו גופיהו לא גפקי בה, דליכא כרשותיהו יאוש ושינוי רשות מקמי מצוה והויא לה מצוה הבאה בעבירה, וכדאמרינן לעיל²²³ הא קנייה ביאוש והקדש למצוה²²⁴ ולכו קרינא ביה.

ופרכינן וליקניניהו ביאוש ושינוי מעשה. דמקמי מצוה, ופרקינן דאגד שינוי החזר לברייתו ולא חשוב שינוי מעשה, ושינוי השם גמי לא הויא דמעיקרא גמי הושענא קרי ליה. ומסתברא דקושטא דמלתא שני ליה, דהא אפילו לא קרי ליה הושענא מעיקרא, שינוי השם כי האי לא קני מכיון דתלוי בשינוי מעשה שאינו חוזר²²⁵ לברייתו, וכן דעת מורי גר"ו²²⁶.

→ [ל, א] ת"ר סוכה גזולה כר. ואסיקנא דפליגי בשתקף את חברו והוציאו מסוכתו, דרבי אליעזר

219 בכ"י רבא. וכ"ה בהשלמה, ועי' ערוך לגר בע"ב על תוס' ד"ה כי גזו. 220 בכ"י: ליגזו. וכ"ה ברא"ה, וראה דק"ס. 221 כג"י כי"מ וכי"ב המובאים בדק"ס. 222 וכ"כ הרשב"א בתשובה ח"א סי' תתקסח, ור"ת בספר הישר (ירושלים תשי"ט) סי' קכ הערה 7 כתב דכיון דאין רוב קרקעות נגזלות הוי שינוי רשות דהיתירא. ועי' מש"כ רבנו בחידושינו לגיטין גה, ב. 223 תיבות "וכדאמר' לעיל" ליחא בכ"י. 224 עי' מש"כ רבנו לעיל כט, ב ד"ה זההרינן לפרושי, ובהערה 59. 225 צ"ל החזר לברייתו. 226 כ"כ הרא"ה

213 כט, ב. 214 גירסא זו הובאה גם ברא"ה. 215 ישע"י סא, ת. 216 כמבואר ביבמות לו, א. 217 צ"ל רב אשי, וכ"ה בשני גמ' כ"י המובאים בדק"ס, וכ"ה בראשונים. 218 וכן פסקו הראב"ד והרמב"ן והר"י מלוגיל והרא"ה, וכן פסקו הר"ן והרא"ש וכתבו שכן נראה דעת הר"ף עיי"ש, וכ"כ השבלי הלקט סי' שמח בשם רב פלטיא גאון ובה"ג, והרמב"ם פ"ח מסוכה ה"ט חולק וסובר דגזול פסול רק ביום ראשון. וכן דעת ביה"מ ובעל העיטור בשם ריצ"ג, ורי"ד וריא"ו, דפוסקים כרב אשי שמתרץ דברי שמואל כיון דהוא בתרא.

הוציא כ"כ

3

סבר קרקע אינה גזולת וסוכה שאולה היא, ואין אדם יוצא בסוכה שאולה, והבגן סברי אדם יוצא בסוכה שאולה. והקשו בתוספות מ"מ כיון שתקפה מחברו הא איכא מצוה הבאה בעבירה. ותריץ דלא אמרינן מצוה הבאה בעבירה אלא בהבר שהוא בא לרצות כגון קרבן שופר ולולב וכיוצא בהם, אבל בסוכה שאין בה ריצוי ליכא משום מצוה הבאה בעבירה²²⁷, ולא נראה²²⁸ דהא בירושלמי²²⁹ חששו למצוה של טבל²³⁰ ולמצוה גזולה משום מצוה הבאה בעבירה וכדכתיבנא התם²³¹, אבל הנכון דהכא כיון דלא קני לה כלל ובהשוותיה דמאריה איתא ואין המצוה מוציאתה מרשות בעלים, לא השיבא מצוה הבאה בעבירה²³², הרי הוא כאילו היתה שדה דעלמא גזולה ברשותו שאע"פ שעבירה בידו אין הסוכה נפסלת בכך כג"ל.

אבל גזל עצים וכפך בהם²³³ אין לו אלא דמי עצים. פירוש זאף על גב דמדאורייתא פסולה דהא ליכא אלא יאוש²³⁴ ולא קניה, והתורה אמרה תעשה לך²³⁵ משלך²³⁶, השתא דתקון רבנן בגזול מריש ובנאו בבירה דקני ליה ונותן דמים לבעלים, הרי העצים האלו שסיכך בהם קנויים לו מדרבנן מתקנת מריש, ואין עליו אלא תוב דמיהם שחייב לבעלים, והרי הוא כחוב דעלמא ומשלך קרינא ביה. וליכא נמי

בחידושי. ותוס' ד"ה וליקנייה חולקים. 227 כ"כ רבנו לעיל ט, א ובחידושי לפסחים לה, ב בשם התוס'. וכ"כ בתוספות הרשב"א (לר"ש משאנץ) פסחים לה, ב ד"ה אבל לא בטבל. ושם כתוב: דשאני לולב שמהללין בו ומשבחין למקום וכן קרבן, וכ"כ הרמב"ן והמהר"ם חלאווה שם בשם בעלי התוס'. ובתוס' רבנו פרץ שם כתב: דשאני לולב הגזול דמהללין בו ומשבחין בו לפני המקום כדי לרצות בו, וכן קרבן, וכן מצות שבאות משום רצוי התם ממעיטנא מצוה הבאה בעבירה, אבל הכא דאינו בא לרצות לא ממעיטנא משום מצוה הבאה בעבירה. 228 וגם הרמב"ן כתב דלא נראה כן מהירושלמי בפרק האורג עיי"ש. 229 פ"ב דחלה ה"ט. 230 רבנו בחידושי לפסחים שם כתב דבמצת טבל אין מצוה הבאה בעבירה עיי"ש וצ"ע. 231 לעיל ט, א ולקמן לה, ב ובפסחים לה, ב. 232 וכ"כ רבנו לעיל ט, א. וכעין זה כתבו הראב"ד בהשגותיו על בעה"מ עיי"ש, ותוס' הרא"ש. 233 לפנינו נוסף כאן: ד"ה וראה דק"ס אות ה. 234 עי' תוס' לעיל ל, ב ד"ה וליקנייה שכתבו דאף בלא יאוש הסוכה כשירה. 235 דברים טו, יג. 236 כדרשינן לעיל כו, ב. 237 כה"ק התוס'

משום מצוה הבאה בעבירה, דהא קנינהו מקמי מצוה. מיהו קשיא לי לפום האי שיטתא דידן למה לי למיכתב קרא למעוטי גזולה ת"ל משום מצוה הבאה בעבירה, דהא כל היכא דלא קני לה מקמי מצוה דהוי גזול הא איכא משום מצוה הבאה בעבירה, בשלמא לולב לא קשיא לי דהתם אצטריך לכס למעוטי שאול, אלא גבי סוכה שהיא בשרה בשאולה קרא למעוטי גזולה למה לי²³⁷ וי"ל דהיא גופא קמ"ל קרא תעשה לך משלך כי היכי דלא תהוי מצוה הבאה בעבירה, סדי"א דלא חיישינן להא בסוכה שאינה באה לרצות קמ"ל²³⁸, וכי אמרינן לך למעוטי גזולה היינו משום מצוה הבאה בעבירה, דאי לא הא קנייה וביאוש ושינוי רשות דהקדש²³⁹ שלך קרינא ביה, אלא ודאי כדאמרן²⁴⁰.

ההיא איתתא²⁴¹. כבר מפורש עניינ' ממה שכתבנו, ומה דאמרינן אתתא דהוה לאביה תלת מאה ותמני סר עבדי י"מ²⁴² אביה ממש שהיה עשיר גדול. וי"מ²⁴³ שהיא בת אברהם דכתיב ביה²⁴⁴ וירק את חניכיו ילדי ביתו שמגה עשר ושלוש מאות.

אמר רבינא האי כשורא דמשללתא כו, מהו דתימא עצים שכיחי. אבל האי דלא שכיח לא עביד בה רבנן תקנת מריש²⁴⁵ קמ"ל.

ודי"מ כגו²⁴⁶ ז' אבל לבתר ז' פי' שלא קבל

לעיל ט, א ד"ה ההוא, וכה"ק רבנו שם. 238 וכן כתב רבנו שם בתירומו השני עיי"ש, ובתירומו הראשון כתב: וי"ל דאנן השתא לשמואל קיימינן דלית ליה מצוה הבאה בעבירה. 239 נראה שצ"ל: דהקדש למצוה, ושלך קרינא ביה. 240 שהמיעוט מה"לך" הוא משום מצוה הבאה בעבירה, ולפי"ז צ"ע איך כתב רבנו לעיל בתירוץ הראשון שמה שממעטינן מ"לך" הוא אליבא דשמואל דלא ס"ל מצוה הבאה בעבירה, הא אדרבה לפימש"כ רבנו כאן זה לא יכול להיות אליבא דשמואל. אלא שדברי רבנו כאן צ"ע שהרי אפשר לומר דלך דממעט גזולה הוא לא משום מה"ב, אלא איירינן לפני יאוש, שאז הוא אינו קונה את התפץ, ואינו יוצא בסוכה זו, משום דכתיב לך משלך וזו אינה שלו, אבל לאחר יאוש יוצא בסוכה גזולה אליבא דשמואל כיון שקונה ביאוש ושינוי רשות. 241 כג"י כ"מ וכי"ב המובאים בדק"ס וכי"ה בראשונים, ולפנינו: סבתא. 242 כן פי' הרא"ה. 243 כן פי' רש"י. 244 בראשית יד, יד. 245 בכ"י נוסף כאן: ק"ל והא מריש דעבוד בה תקנתא. ועי' רא"ה. 246 כ"ה לפנינו. ובנדפס: בתוך, וכ"ה

[עלין] או שרן: נתכוין אע"פ ג בלבד דר"ג כפירוש אהדורי שום פנ ואי חבו ליה דמ אותו ל' איפשי ו כשעמד וקבל ע תנא יב דרבנן יהודה כ גמרי למדרשי אלא בז העצים, ולא גמו בכי"מ. 248 כן ג. שחסר גל דריש גל בההיא ע מאירי ע רבנו הי מדברי מלואים דס"ל דו לשעה, כ אלא דכ ואעפ"י שבעה ז שבעת י דאע"ג ז מהני, ד הנה האו לו קנין אחר הו תבעו הו ימי החג לעולם וי

7

ממוכנת לקרקע ואין עליו להחזיר דמיס אלף כמו שהיא צנויה, דאין כלן משום תקנת השנים שהרי לא טרם לכנותה ולא הוליא עליה יציאות הלכך גזולה היא עכ"ל.

הילכך התוקף את חבירו בחזקה¹³ והוציאו מסוכתו הבנויה בקרקע של גזול כשירה ויוצא בה ידי חובתו, ואין צריך לומר שאם גזל עצים וסיכך בהם שהיא כשירה¹⁴, אבל גזל סוכה העשויה בראש האילן או בראש הספינה פסולה¹⁴. וכן אם גזל עצים ולא שיפה אותן שאין כאן שינוי מעשה, אף על גב דשינוי השם הוא פסולה מדאורייתא דשינוי החזר לברייתו הוא ולא הוי שינוי, ובהכי מיתוקמא הך דשמעתין. מיהו השתא דאיכא תקנת השבים שאינו¹⁵ חייב לסתור את בנינו כשירה, (אפילו הכי אין) [דאין]¹⁶ לו אלא דמי עצים. וראובן שבנה סוכה בחצירו של שמעון שלא מדעתו ובא שמעון ותקף את ראובן והוציאו מסוכתו פסולה¹⁷, דאין עליה תורת שאולה כיון דלא קיימא ברשותו של ראובן, ולא דמיא לקרקע בחזקת בעלים עומדת דאין קרקע גזולה¹⁸.

(לא, א) ההיא איתתא שגזלו עבדי ריש גלותא הימנה עניס וסיככו בהן. אתאי לקמיה דרב נחמן אמרה ליה ריש גלותא וכולהו¹⁸ רבנן בסוכה גזולה יתבי, צוחה נומה¹⁹ להחזיר לה עניס ענמן ולא אשגח בה רב נחמן. אמרה ליה איתתא דהווי ליה לאבדוהא תלת מאה ותמני סרי עבדי לאברהם אבינו ילידי צימו שמונה עשר ושלש מאות צווחא קמייכו ולא אשגחיתו בה. אמר להו רב נחמן פעיתא²⁰ היא דא פירוש קולנית היא זו אין לה אלא דמי עצים בלבד. ירושלמי דפרק לולב הגזול (פ"ג

ה"א) סוכה גזולה אית תניי תני כשירה ואית תניי תני פסולה. ר"י²¹ סימון בשם ר' יהושע בן לוי מאן דאמר כשירה כשגזל קרקע, ומאן דאמר פסולה כשגזל פסל אי אפשר שלא יקשור²² במחשב מלמעלן, כך כתוב. פירוש תרוייהו אליבא דרבנן, ומאן דאמר כשירה כשגזל קרקע דאינה נגזלת והיא לה שאולה וכשירה כרבנן, אבל פסל היינו פסולת גורן ויקב שהוא נגזל פסולה. ופריך אפשר שלא יקשר בתמיה, וכי אפשר לסכך שלא יקשור, הרי קשרם ועשה בהם שינוי מעשה²³ וקנאם בשינוי השם ובשינוי מעשה²³. הכי גרסינן במעניב²⁴ מלמעלה, כלומר שלא עשה בהן מעשה גמור אלא קשר ועשה עניבה דהוה ליה שינוי החזר לברייתו ולהכי פסול. ובדאורייתא פליגי, אבל השתא דאיכא תקנת השבים כשירה. רבנן דקסרינן²⁵ בשם ר' יוחנן בין בזו ובין בזו²⁶ פסולה דקרקע אינה נגזלת והיא לה שאולה ופסולה כר' אליעזר, ור' יהושע בן לוי כרבנן, והלכה כר' יהושע בן לוי.

גמליאל דזוגא עבד ליה מטללא בשוקא. אמר ליה ר' שמעון בן לקיש²⁷ מאן שרא זה פירוש מי התיר לך לעשות כן לכתחילה, דעד כאן לא מכשרי רבנן אלא בדיעבד אבל לכתחילה לא²⁸.

התוקף את חבירו בחזקה ומצויאו מן הסוכה²⁸ הבנויה בקרקע של גזול כשירה ויוצא בה ידי חובתו. ואין צריך לומר שאם גזל עצים וסיכך בהם שהיא כשירה ואין לבעל העצים אלא דמים בלבד. וראובן שבנה סוכה בחצירו של שמעון חבירו²⁹ שלא מדעתו, ובא שמעון ותקף את ראובן והוציאו מן הסוכה³⁰ פסולה. וכן הגזול סוכה העשויה בראש האילן או בראש הספינה פסולה. המסכך ברשות הריבם כשירה בדיעבד, וסוכה שאולה כשירה.

- 13. בחזקה: א פ בחזקה 14. פסולה: פ שהיא פסולה 15. שאינו: א פ שאינן 16. (אפילו...) [דאין]: א אפי' הכי שאין פ אפי' הכי אין 17. פסולה: פ שהיא פסולה 18. וכולהו: ד וכולהו 19. צוחה צוחה: א פ צוחה צוחא 20. פעיתא: א פ פעותא 21. ר': פ חסר 22. יקשור: א פ יקשר וכן להלן

- 23. וקנאם... מעשה: ד חסר 24. במעניב: א פ במעניב 25. דקסרינן: א פ דקסרינן 26. ובין: א פ בין 27. ר' שמעון בן לקיש: פ רשב"ג 28. ומצויאו מן הסוכה: ו ב נ והוציאו מסוכה 29. חבירו: ו ב נ חסר 30. מן הסוכה: ו מסוכתה ב נ מסוכתו

יא הריטב"א (סוכה ט, א) סובר שכשרה מדרבנן מכת הפקר כ"ד, ומוכח שלדעתו יוצא י"ח מצוה דאורייתא בקנין דרבנן. ע"י ברכ"י (אור"ח חרמ"ג, ג) ח"י תת"ס (גיטין נה, א). יב תורף פיסקה זו הובאה בהג"א (פ"ב סי' טו הגהה א).

יג לעיל כתב שהמסכך ברה"ר חכמים מכשירים. ורבינו למד מהירושלמי לאיסור סוכה ברה"ר לכתחילה, וכך פסק הרמ"א (תולד, ג). הרמב"ם (סוכה פ"ה, כה), ארחות חיים (סוכה לא) והכלבו (עא) כתבו שהיא כשרה. והג"א

ספר אור זרוע ג' פ"א
אורינו יצאק ג'ו שנה אורינו
מבין גורן יצאק אור זרוע ג'ו פ"א
ש"ס

9

ר' יהודה אומר בנר חנוכה פטור
 רב הונא משיעין אותו שבועה שאינה ברשותו
 נימא מגו דחשיד אממונא חשיד אשבועתא.
 ופריק מורי ואמר אנא דמי קא יהיבנא, מה
 תירץ בכך דהא פסול מדרבנן מיהא דהוה ליה
 חמסן²⁴¹, וי"ל²⁴² כיון דאין כאן אלא פסול
 דרבנן הרי זה כשר עד שיכריזו עליו, וכדאמר'
 בפרק זה בורר²⁴³ דגולן דרבנן בעי הכרזה, ועוד
 דשמא אפילו נודע שמכחיש בכך ומעכב,
 בכענין זה בנתינת דמים לא היו פוסלין
 ומכריזין, הואיל ולא חטיף ושקיל, ולא פסלו
 אלא בדחטיף ושקיל, וכדמשמע התם בפרק זה
 בורר²⁴⁴, וא"ת ומאי קא מקשה התם בפרק
 שנים אוחזין אהא דרב הונא, דאמר נימא מגו
 דחשיד אממונא חשיד אשבועתא, מי לא ידע
 דכי יהיב דמי אינו גזלן דאורייתא ואינו נפסל
 עד שיכריזו עליו²⁴⁵, וי"ל דכל עיקר לא הקשו
 שם כן אלא משום אותה קושיא אחרת דמקשה
 והא קא עבר משום לא תחמוד, ופריק לא תחמוד
 לאינשי בלא דמי משמע להו.

סליק פרק הכונס

פרק מרובה

מי קתני אין בין מרובה קתני ותנא ושייר.
 וא"ת מאי שייר דהאי שייר, וי"ל¹ דשייר הטוען
 טענת גנב באבדה דמשלם תשלומי כפל
 וכדאיתא לקמן², ואינו משלם תשלומי ארבעה
 וחמשה, והראב"ד ו"ל כתב דאילו תנא אין בין
 ושייר חד הוה לן לאקשווי מאי שייר דהאי
 שייר³, אבל השתא דתנא מרובה משמע רבוייא
 טפי אלא שלא פרטן⁴, ונ"ל דהאי תנא ושייר
 לאו היינו כשאר תנא ושייר דתלמודא דפירושו
 תנא קצת ושייר קצת, אלא ה"ק מרובה קתני

מציעא ה, ב. 241 וכה"ק תוס' ד"ה חמסן ותוס'
 שאנץ. 242 כ"כ תוס' שאנץ בתי הראשון, וכ"כ
 תוס' בתירוצם השני. 243 סנהדרין כו, ב.
 244 שם כה, ב. ועי' רש"י שם ותוס' שאנץ כאן.
 245 וכה"ק ותירצו תוס' הנ"ל. 246 תיבות "מפני
 שהוא ברשות" ליתא לפנינו. אולם כן איתא לעיל ל, א.
 247 לעיל שם. 248 בשטמ"ק בשם רבנו במקום:
 וכדאמר' בפרק המניח וכו' תבנו, כתוב: וכדאמר'
 בפ"ב דשבת דמניח על פתח ביתו משום פירסומי
 ניסא. 249 בסוף פרקין, ועי' מראה הפנים שם.

250 אבל סוכה אין מצוה להיות ברשות הרבים.
 251 ב, א. 252 וכה"ק תוס' ד"ה פסולה ועי"ש
 מה שתירצו. 253 שבת כב, ב.
 1 וכ"כ תוס' ד"ה מרובה קתני בתירוצם הראשון.
 2 סג, א-ב. 3 ברש"י ותוס' מבואר דבאין בין
 אינו משייר כלל, (ובראב"ד לפנינו כתוב: ואילו תנא
 מה בין זה לזה). 4 עי' תוס' הנ"ל בתירוצם
 האחרון. 5 שמות כא, לו.

חינוכי הרס"א - קמא
 הוצאת מוסד הרב קוק - ירושלים
 י"ב אדר ז' תרע"ח
 ז"ב (ש"ס)

בגמרא:
... שם נ"ייה אצל
דלמדי דמדוד רבנן
בגולה:

יונים דרמ"א
... וזה אשרי"י פרק ב'
ז נס; וקמטוס סס
א ד"ה אצל:

בזרת זקנים
... יקצבו ישראל. עיין
סימן תרס"ט סוף א'
(תרס"ז) [התוס']

... ומילא כל אחד
הפגות הפרצות
ארזו וזרת הפתח
ע. אך אין בהן שיעור

... סוכה. הרי זו כשרה
אליהו מוסיף חלק ב'
... עמקוס סימן ד'.

... שאינה שמורה מפני
כשרה. ולא אמר
ל הלכות סוכה עמוד
שהוא דברי המדרכי

... פרק הישן [נ"ח]
ב וכן הוא בהגהת
[ה] [סוכה ו' לוח א']

... אלא במקום
מחייב לישן בסוכה
הגבנים וליטשים,

... חז לשון המדרכי, אבל
ח שיכולין לגנוב
מה לא דבר המדרכי.

... ובלילה יבטחו
לחור ביהו. כי אין
צריכה להיות

... המר שם מכוון, דלא
דחמנו אלא על
זו. ולא על שמירה

... הירקא גבי דיריה
חשבו כעין חרורי,
לגבי ממונו (ש"ת)

... מ"א סימן כ"ט):
זכמת שלמה

... אסן כן אכתי הוי כגולו
ז. ומכל שכן ליעת
ה אפרים נהלכות שלמות

... [א] דקורא ליה הכי
בשכירות ש שלמות
ס, והוכח בשער המגן

... י' תרומת [א]. מכל
ז' קשה דהרי הוה העבדים
של ישראל, ואלו גולו

... דמי. ואין לומר דקומת
ז אש"י שאלו הסמי
ו הוכרח לו הוה משכיר

... דלסן כן למח לו שכירות,
א' אס כוונתו לשאר
ס, נקט מלחא כהוה,

... א לא יתייה לו העבדים.
ע לומר דקא מעמע לן
ס, דלפלו בשכירות שרי

[מתחנן] כחז דמה שכתב רש"י מישראל, לאו דווקא, דהא גול
עכו"ם מעכו"ם אסור וישראל מעכו"ם נמי פסול. וכן כתב ב"י
סוף סימן תרס"ד נעמוד מדי דבור ראשון, ואסן כן אסור לעשות סוכה
ברשות הרבים, שהעכו"ם לא מחלי על כך (ועיין מה שכתבתי סימן

(תרס"ט ס"ב) [פרמטט סעיף א'] ס"ק
ז. והף בדעידעבד כשרה, מכל מקום
נראה לי דאין לצרך עליה, דלע"ג
לית בה משום מצוה הבאה

בעצירה, כיון דלא קניא כלל, כמו
שכתבו הר"ן י"ג, ז ד"ה והן ורבינו
ירוחם [נ"ס ח"ב מ, ב], מכל מקום

אין לצרך עליה, כמו שכתב ר"ש
סימן תרמ"ט. וכן משמע במוספות
ר"ש פרק ג' דסוכה ג, א ד"ה הא,

ואסן כן הוי ברכה לבטלה:
ד יצא. ומותר אחר כך לישב בה
לכתחלה, כדאיתא בעובדא דריש

גלותא [סוכה לא, א]:
ה דמי עציים. ואסן אינו רוצה למח דמי
עציים א לא ילא (טור עמוד מקבו בעל העיטור הלכות סוכה סוף עשר ד).

וכן עיקר, דהא מדלוריימתא פסול (בכל ענין, כמו שכתבו הר"ן
י"ג, ז ד"ה והן) ומוספות [לא, א ד"ה אצל]:
ד יצא יצא. עיין ר"ש

סימן תרמ"ט. וגבי סוכה הוי כמו לולב כיוס טוב ראשון, דכתיב
[בכריס טו, ג] לך למעוטי גזולה [סוכה ט, א; מ, ב]:
ז יצא יצא

בה. דאין עליה מורת שאולה, (י) כיון דלא קיימא ברשותו של ראובן.
ולא דמיא לקרקע בזחוקת הבעלים עומדת, ולכך אין קרקע נגולה,

[טו] כתב שלא מדעתו, וכתב ה"ח [עמוד מקבו סוף ד"ה כהן] שכך צריך לומר במוספות [סס] י"ג, וכן כתב רש"י [נ"ס], וכן כתב ד"ה
נ"ח ב'. אצל אס השאל לו שמעון הקרקע לו ימי החג, ואחר כך הוציאו מסוכתו, קיימי (י) העצים ברשות ראובן ואינה נגולה,
ליה כשאולה ביד שמעון (ב"ח סס). ומלשון רמ"א שד"כ ח"ב סי' ט"ז, דמינה רב דהוא הדין אס עשאה מדעתו

וכדאיתא במוספות השנים של המוספות, דהא מכל מקום אין הקרקע עומדת ברשות ראובן, דמינה רב דהוא הדין אס עשאה מדעתו
(י) בחזקת ראובן. (קשה, דהא אע"פ שאין הקרקע נגולה, מכל מקום העצים נגולים, ואסן כן כשהוציאו חזירו מוסכותו היא פסולה,
אין כן תקנת השנים כיון דלא טרח בה. וצריך לומר דמחובר לקרקע כקרקע. וקשה למאן דאמר בחושן משפט סימן ז"ה [עמוד]
דבית לאו כמחובר לקרקע הוא, עיין סס בהג"ה. ועיין בש"ך סס [נ"ח] (י) שהרבה להשיב עליו, וכל קושיאיו יש לדחות, דל"ל

כיון דהקרקע נקנית בכסף בשטר ובחוקה נקנה הדין עמו, דמטלטלים נקנים אגב קרקע, והוא הדין לאיני, עיין סס כי אין כן אגב
ע"ד דהם דמהריק"ש

ערך דהם דמהריק"ש
תרל"ז סוף ה העגלה וכו'. או בקרקע של הגול:

שערי תשובה
(ד) הפניניה. עיין באר היטב בשם הט"ו.
ובאליה רבה [סי' ג] וברבי יוסף [ואו ג] כהבו, דאס אפשר שיבוא בעל הסוכה
בכוד שהוא שם, אף דבעת הכניסה אינו שם, לא יכנס שלא מדעתו, כי אפשר
שיבוא ויתבייש ליכנס ולאכול או לעשות עסק אחר בפניו:

ובמקום שיש רשות לאנשי המקום ליקח עצים מן היער בדינא דמלכותא, אין אסור אס לוקח משם לספק, ע"י [סי' ג]. והוא הדין אם עכו"ם יש
וגדה מצד דין המלכות:
(ג) דמי עציים. ואסן אינו רוצה למח דמי עציים לא ילא, טור, וכן עיקר, מ"א [סי' ג]:
(ד) הפניניה. דלא הוי

נגולה, שאין מחוברת לקרקע, ואין עליו להחזיר דמים, אלא כמו שהיא גבויה. דאין כן תקנת השנים, שהרי לא טרח עליה לבטלה, הלכך גזולה היא
וכתב ע"י [סי' ז], נראה לי פשוט שמותר לאדם ליכנס למוכחו של חזירו שלא מדעתו, דעוה לאניש דלעובד מצוה נמנו. אלא דנראה לי דהיינו
שבעל הסוכה אינו שם, אצל בשעה שהוא שם, אפשר דקפיד עליו שלא יראה חזירו עסקיו ואכילתו בלי ידיעתו, וזה דבר מוסכם מלד הסבדא, ע"כ

ביאור הגר"א
[ה] מיהו בדיעבד כו'. ר"ל, א"ע"ג דבירושלמי שם אמר דפסולה י"י כבזכר לעיל,
בוה לא קיימא לן כהירושלמי, אלא כחכמים בגמרא דידן:
[ו] וכן ד"א כו'.
כמו שכתוב שם [סוכה ל' [נ"א]:
[ז] ושו"ת אב"א כו'. רש"י שם ולא, א ד"ה
אבל, ממה שכתוב כ"ז ב' בגזולה אף לרבנן פסול:
[ח] והנה והוא הדין כו'.

כן פירשו תוספות כ"ז ד"ה אבל כו', גמרא הנ"ל אף מדרבנן:
לבושי שרד
(ו) שם בחזקת ראובן וכו'. ר"ל, ואסן כן לא גול אלא העצים, והוא
(ז) שם וקשה דהא אע"פ וכו'. קושא זו הוה על גוף הדין ר"ש סעיף א'
מקף על חזירו והוציאו ממוכחו ילא, שאין הקרקע נגולה, הא מכל מקום
נגולים:
(ח) שם שהרבה להשיב עליו וכו'. הש"ך הקשה ממאי דקפיד

אוצר מפרשים
[הנה]. משמע דבארין ישראל על כל פנים, מותרים לעשות סוכה ברשות
וצריך עיין בירושלמי פרק לולב הגזול [גלה א]:

(ג) וכן ד"א יקצבו ישראל כו'. נראה לי במקום שיש רשות
המקום ליקח עצים מן היער בדינא דמלכותא, אין אסור
הישראל שם לספק. ודומה למאי דאיתא בפרק הגזול
קמא ק"ה, בן דקטליא (נ"ג) דיקלא ועבדי מהן גשורי ועבדו

ועיין מה שכתבתי סימן
[סי' ג] מזה:
(ד) אב"א
סוכה כו'. דלא היא עליה
שאין מחוברת לקרקע
להחזיר דמים אלא כמו שהיא

דאין כן תקנת השנים
ערט עליה לבטלה ולא הוה
הוצאות, הלכך גזולה היא
סוכה לא, א ד"ה אצל). נראה לי
שמותר לאדם ליכנס למוכחו
חזירו שלא מדעתו, דעוה לאניש
לאניש דלעובד מצוה נמנו. אלא
קל וחומר ממה דאיתא

תרמ"ט [סעיף ה בהנה] דמותר לו לאדם ליעול לולב של חזירו
מדעתו, דודאי קפיד אדם טפי על החמורו ולולב ממה שקפיד
כניסה למוכחו שלו. אלא דנראה לי דהיינו כל זמן שבעל הסוכה
שם, אצל בשעה שהוא שם, אפשר דקפיד עליו שלא יראה
עסקיו ואכילתו בלי ידיעתו, וזה דבר מוסכם מלד הסבדא, כן

לי:
עכ"ל התוספות [סוכה לא, א ד"ה אצל]. ובהגהות אשר"י [נ"ס]
[נ"ח] וכן כתב רש"י [נ"ס], וכן כתב ד"ה
(י) העצים ברשות ראובן ואינה נגולה,
דמינה רב דהוא הדין אס עשאה מדעתו

וכדאיתא במוספות השנים של המוספות, דהא מכל מקום אין הקרקע עומדת ברשות ראובן, דמינה רב דהוא הדין אס עשאה מדעתו
(י) בחזקת ראובן. (קשה, דהא אע"פ שאין הקרקע נגולה, מכל מקום העצים נגולים, ואסן כן כשהוציאו חזירו מוסכותו היא פסולה,
אין כן תקנת השנים כיון דלא טרח בה. וצריך לומר דמחובר לקרקע כקרקע. וקשה למאן דאמר בחושן משפט סימן ז"ה [עמוד]
דבית לאו כמחובר לקרקע הוא, עיין סס בהג"ה. ועיין בש"ך סס [נ"ח] (י) שהרבה להשיב עליו, וכל קושיאיו יש לדחות, דל"ל

כיון דהקרקע נקנית בכסף בשטר ובחוקה נקנה הדין עמו, דמטלטלים נקנים אגב קרקע, והוא הדין לאיני, עיין סס כי אין כן אגב
ע"ד דהם דמהריק"ש

ערך דהם דמהריק"ש
תרל"ז סוף ה העגלה וכו'. או בקרקע של הגול:

שערי תשובה
(ד) הפניניה. עיין באר היטב בשם הט"ו.
ובאליה רבה [סי' ג] וברבי יוסף [ואו ג] כהבו, דאס אפשר שיבוא בעל הסוכה
בכוד שהוא שם, אף דבעת הכניסה אינו שם, לא יכנס שלא מדעתו, כי אפשר
שיבוא ויתבייש ליכנס ולאכול או לעשות עסק אחר בפניו:

ובמקום שיש רשות לאנשי המקום ליקח עצים מן היער בדינא דמלכותא, אין אסור אס לוקח משם לספק, ע"י [סי' ג]. והוא הדין אם עכו"ם יש
וגדה מצד דין המלכות:
(ג) דמי עציים. ואסן אינו רוצה למח דמי עציים לא ילא, טור, וכן עיקר, מ"א [סי' ג]:
(ד) הפניניה. דלא הוי

נגולה, שאין מחוברת לקרקע, ואין עליו להחזיר דמים, אלא כמו שהיא גבויה. דאין כן תקנת השנים, שהרי לא טרח עליה לבטלה, הלכך גזולה היא
וכתב ע"י [סי' ז], נראה לי פשוט שמותר לאדם ליכנס למוכחו של חזירו שלא מדעתו, דעוה לאניש דלעובד מצוה נמנו. אלא דנראה לי דהיינו
שבעל הסוכה אינו שם, אצל בשעה שהוא שם, אפשר דקפיד עליו שלא יראה חזירו עסקיו ואכילתו בלי ידיעתו, וזה דבר מוסכם מלד הסבדא, ע"כ

ביאור הגר"א
[ה] מיהו בדיעבד כו'. ר"ל, א"ע"ג דבירושלמי שם אמר דפסולה י"י כבזכר לעיל,
בוה לא קיימא לן כהירושלמי, אלא כחכמים בגמרא דידן:
[ו] וכן ד"א כו'.
כמו שכתוב שם [סוכה ל' [נ"א]:
[ז] ושו"ת אב"א כו'. רש"י שם ולא, א ד"ה
אבל, ממה שכתוב כ"ז ב' בגזולה אף לרבנן פסול:
[ח] והנה והוא הדין כו'.

כן פירשו תוספות כ"ז ד"ה אבל כו', גמרא הנ"ל אף מדרבנן:
לבושי שרד
(ו) שם בחזקת ראובן וכו'. ר"ל, ואסן כן לא גול אלא העצים, והוא
(ז) שם וקשה דהא אע"פ וכו'. קושא זו הוה על גוף הדין ר"ש סעיף א'
מקף על חזירו והוציאו ממוכחו ילא, שאין הקרקע נגולה, הא מכל מקום
נגולים:
(ח) שם שהרבה להשיב עליו וכו'. הש"ך הקשה ממאי דקפיד

אוצר מפרשים
[הנה]. משמע דבארין ישראל על כל פנים, מותרים לעשות סוכה ברשות
וצריך עיין בירושלמי פרק לולב הגזול [גלה א]:

שערי תשובה
(ד) הפניניה. עיין באר היטב בשם הט"ו.
ובאליה רבה [סי' ג] וברבי יוסף [ואו ג] כהבו, דאס אפשר שיבוא בעל הסוכה
בכוד שהוא שם, אף דבעת הכניסה אינו שם, לא יכנס שלא מדעתו, כי אפשר
שיבוא ויתבייש ליכנס ולאכול או לעשות עסק אחר בפניו:

ובמקום שיש רשות לאנשי המקום ליקח עצים מן היער בדינא דמלכותא, אין אסור אס לוקח משם לספק, ע"י [סי' ג]. והוא הדין אם עכו"ם יש
וגדה מצד דין המלכות:
(ג) דמי עציים. ואסן אינו רוצה למח דמי עציים לא ילא, טור, וכן עיקר, מ"א [סי' ג]:
(ד) הפניניה. דלא הוי

נגולה, שאין מחוברת לקרקע, ואין עליו להחזיר דמים, אלא כמו שהיא גבויה. דאין כן תקנת השנים, שהרי לא טרח עליה לבטלה, הלכך גזולה היא
וכתב ע"י [סי' ז], נראה לי פשוט שמותר לאדם ליכנס למוכחו של חזירו שלא מדעתו, דעוה לאניש דלעובד מצוה נמנו. אלא דנראה לי דהיינו
שבעל הסוכה אינו שם, אצל בשעה שהוא שם, אפשר דקפיד עליו שלא יראה חזירו עסקיו ואכילתו בלי ידיעתו, וזה דבר מוסכם מלד הסבדא, ע"כ

ביאור הגר"א
[ה] מיהו בדיעבד כו'. ר"ל, א"ע"ג דבירושלמי שם אמר דפסולה י"י כבזכר לעיל,
בוה לא קיימא לן כהירושלמי, אלא כחכמים בגמרא דידן:
[ו] וכן ד"א כו'.
כמו שכתוב שם [סוכה ל' [נ"א]:
[ז] ושו"ת אב"א כו'. רש"י שם ולא, א ד"ה
אבל, ממה שכתוב כ"ז ב' בגזולה אף לרבנן פסול:
[ח] והנה והוא הדין כו'.

כן פירשו תוספות כ"ז ד"ה אבל כו', גמרא הנ"ל אף מדרבנן:
לבושי שרד
(ו) שם בחזקת ראובן וכו'. ר"ל, ואסן כן לא גול אלא העצים, והוא
(ז) שם וקשה דהא אע"פ וכו'. קושא זו הוה על גוף הדין ר"ש סעיף א'
מקף על חזירו והוציאו ממוכחו ילא, שאין הקרקע נגולה, הא מכל מקום
נגולים:
(ח) שם שהרבה להשיב עליו וכו'. הש"ך הקשה ממאי דקפיד

... וזה אשרי"י פרק ב'
ז נס; וקמטוס סס
א ד"ה אצל:

בזרת זקנים
... יקצבו ישראל. עיין
סימן תרס"ט סוף א'
(תרס"ז) [התוס']

... ומילא כל אחד
הפגות הפרצות
ארזו וזרת הפתח
ע. אך אין בהן שיעור

... סוכה. הרי זו כשרה
אליהו מוסיף חלק ב'
... עמקוס סימן ד'.

... שאינה שמורה מפני
כשרה. ולא אמר
ל הלכות סוכה עמוד
שהוא דברי המדרכי

... פרק הישן [נ"ח]
ב וכן הוא בהגהת
[ה] [סוכה ו' לוח א']

... אלא במקום
מחייב לישן בסוכה
הגבנים וליטשים,

... חז לשון המדרכי, אבל
ח שיכולין לגנוב
מה לא דבר המדרכי.

... ובלילה יבטחו
לחור ביהו. כי אין
צריכה להיות

... המר שם מכוון, דלא
דחמנו אלא על
זו. ולא על שמירה

... הירקא גבי דיריה
חשבו כעין חרורי,
לגבי ממונו (ש"ת)

... מ"א סימן כ"ט):
זכמת שלמה

... אסן כן אכתי הוי כגולו
ז. ומכל שכן ליעת
ה אפרים נהלכות שלמות

... [א] דקורא ליה הכי
בשכירות ש שלמות
ס, והוכח בשער המגן

... י' תרומת [א]. מכל
ז' קשה דהרי הוה העבדים
של ישראל, ואלו גולו

... דמי. ואין לומר דקומת
ז אש"י שאלו הסמי
ו הוכרח לו הוה משכיר

... דלסן כן למח לו שכירות,
א' אס כוונתו לשאר
ס, נקט מלחא כהוה,

... א לא יתייה לו העבדים.
ע לומר דקא מעמע לן
ס, דלפלו בשכירות שרי

... ו הוכרח לו הוה משכיר
דלסן כן למח לו שכירות,
א' אס כוונתו לשאר
ס, נקט מלחא כהוה,

טו חוק ע"פ משנה
בבבבב
טז חוק ממהדורה פראג
מקמ"ה וכו' במקור חיים
לר"י שם טעום קופר
בכמה מהדפוסיים:
יז וכו' ההנהגות
מיימנות סוכה קוף פ"ו
הירושלמי סוהל אפילו
בדעבד. אך האור ודוע ח"צ
סימן שב [הוצא דברכי משה]
כב דעבד שפמ הירושלמי
גבי העושה סוכה בקרקע של
רבים איירי בלחמיה אל
בדעבד כהו, וכן מה שפוסל
הירושלמי גבי הנגמס לסוכה
בבבבב
כג סוכה למהן דלמך
שאלה פסולה, אבל למהן
דלמך שאלה כשרה אף ו
כשרה בדעבד. וכו' האור זרוע
הירושלמי ע"פ האור זרוע
הוא המקור לרבי הרמ"א
לגבי קרקע של רבים, וכן
לעיל גבי סוכה מצירו, ועין
למקום הרמ"א על הירושלמי
שם:

ד יצא. עין מ"א. סוכה ל"א א'. ונטור [עמוד מקום] יאל דיעבד. ובגמרא
אפשר ללא היה להם סוכה אחרת, וליך לטוכה מצירו, ריש גלומה טריסח
ליה וכן זה כבודו, וכו': ה דמי עצים. עין מ"א. צ"ל [עמוד מקום]
כב שרשי" [שם ל' ד"ה חגל] וטור מולקין על בעל העיטור, ומשום הכי
השמטו כלן. והמ"א פסק דאינו יואל ידי חובתו, דמן החורה פסולה, אלא
תקנת חכמים הוא הפקר צ"ח דין הפקר, מה שאין כן כשאין רוצה ליתן
דמים, או מן החורה ללא יאל ידי חובתו. מה שאין כן כשאין רוצה ליתן
גמור, וכדומה, דהייב ממון לבד ומן החורה קנה, אף אין רוצה ליתן דמים
אל ידי חובתו. וי"ל גם כן בקנין דרבנן נמי יאל ידי חובתו, ושאי כן
דמקנת חכמים רק לגמול, וכל האומר אי אפשי בחקנת חכמים שומעין
לו, משום הכי לא יאל ידי חובתו. כן דווקא. ועין מ"א. עמוד מקום ד"ה ומ"א.
[ח] וסימן שס"ו והכלות גניבה, ועין ב"ח כן [עמוד מקום ד"ה ומ"א].
ו"ע: ד יצא. עין מ"א. והוא הדין סוכה הצניעה על גבי קרקע
ואינה מחויבת כלל לקרקע, וכל שכן כשעומדת על גלגלים, שיכול לטלטלה
ממקום למקום, דשייך בה גזילה, עין אור"ח. [ועמ"ה] [ועין מגיד משנה] כב
פרק ה' [מסכת] הלכה כ"ה [י"ד סוכה] דאפילו ציוס טוב ראשון יואל נסוכה
מצירו, דהוא אמרינן נילף קל וחומר בזה מלולב שאין טובע בלילות כצניעם,
או גזירה שזה ט"ו ממנה עין סימן מנ"ד צ"ל [ס"ק] ד' וההם צניעין
שלו ממש, הוא הדין כן גלגל ראשון, קא משמע לן דיואל ידי חובתו אף
גלגל ראשון בסוכה שאלה, א"ע"י דלמך דמתן נשים לייחייב בסוכה ממורה
סוה [סוכה כג, ב], דשאני כן דכל ישראל יואלן גלי קרא אף גלגל א':
ד יצא יצא בה. עין מ"א. כחוספות סוכה ל"א א' ד"ה אל גול עניס,
ונהו בקרקע שמוען מדעתו, והנ"ח הגיה של מדעתו, יע"ש. ומכל מקום
מקשה זה יקשה כמה שכתב בחקף מצירו מסוכה דקרקע אינה נגולה מכל
כשתבתי צלום הקודם, אינו יואל ידי חובתו. ועין ב"ח [עמוד מקום ד"ה ע"ד]
ד"ה לומר דמותר לנטע כצניעם של מצירו של מדעתו, עין ט"ו בזה אור
יחא ליה לקיומיה מלוא כצניעם כצניעם כהו, וכו':

[ג] וכן. עין ט"ו. ועין מ"א [ס"ק] ג' בסוכה כרשות הרבים. ובסימן
הרמ"א [ט"ו] אור"ח יעניין שם כתב כן. ולענין דינא עין חר"מ וסימן
ה"ט מהו שערף א'. ובגמרא סוכה ל"א א' לאחר חג, ועין חידושי
הרמב"ם [ו"ה וה"מ] מה שכתב שם, אין מקומו פה * : (ד) אב"ד.
עין ט"ו. רש"י סוכה ל"א. ומה שכתב לכנוס לסוכה חבירו, עין
ל"ה רבה אור"ח ג', אפשר בסוכה מקפיד וצריך לו בכל רגע, שיכסוף
כשחבירו שם, יע"ש. אמר העני, יש לי בכאן תרי ותלת מילין בדין
הכל בסכך ובין בדפנות, אכתבם פה. בעזרת השם יתברך. הנה גזל פסול
לא אמרינן דופן עקומה. דאי נמי נעקם הדופן, מכל מקום הוה ליה
דופן גזול. מה שאין כן אי הוה אמרינן דופן מעקם והולך באלכסון.
ועין סימן חר"מ בט"ו אור"ח א'. וצריך עיון אם גזל מיקרי סכך
פסול, ובפסק מינה לסימן חר"מ ופסל היוצא מסוכה, או דלמא
ל"ה לסכך למעלה מכ"א, יש לומר סכך פסול הוא, ואם אין רוצה
ליתן דמים כהאי גזונא גם כן צריך עיון. גזל עצים ועירבו עם שלו
וגין ניכר, לא שייך ביטול ברוב, עין ביצה [ל"ז] [לח] נ"ע"י יאכל
הלה ותדי. ומכל מקום יש לומר דאין חייב לו כי אם דמים, לא
[ס"ק] ד' מדין מטלטלים בסוכה, ואי"ה שם יכואר. אם אחד שאל
לחבירו לטי"ש וכדומה להעמיד עליהן הסכך, והוא שאין לחבירו,
כל הוה גזול, אין השואל רשאי להשאיל. ולא מבעיא למאן דאמר
הכל הולך אחר המעמיד דאינו יוצא ידי חובתו, [אלא] אף למאן
דאמר בסכך פסול אין הולך אחר המעמיד, בגזל חמיר טפי, וצ"ע:

מקום העלים נגולים, ומיך למחור כו'. ולפי זה כן ממוכר לקרקע כמו
לעשות סוכה על גבי קרקע של מצירו של מדעתו, יע"ש. והיינו א"ע"י
ד' אל לנטע של מדעתו, ככהאי גזונא לא אמרינן כהו, וכו':

מחצית השקל

זל, וגם קיימא לן יאורש גירדא לא קני, וגם בלאו הכי א"ע"י דקרקע אינה
נגולה מכל מקום לכחלה אסור, כמו שכתב רמ"א בהגה: [ב"י] דלא קניא.
היינו משום דקרקע אינה נגולה, ולכן לא הוי מצוה הבאה בעבירה כיון
היא נגמרה העברה: כמו שכתב ריש סימן תרמ"ט. דאם קנה לולב גזול
או שאר ג' מינים בלי סיוע המצוה, לא מיקרי מצוה הבאה בעבירה. ומכל
מקום לא יברך עליו, דאין זה מברך אלא מנאץ. ודין הוהו נובע מדברי
החוסמות ויש פרק ג' דסכה ובמקומות אחרים שהביא פה מ"א, שכתבתי
בין היכי דקני דבר בלי סיוע המצוה לא מיקרי מצוה הבאה בעבירה, אם
כתישוי נמי הזכרה לשם משעו, וכו' א"ע"י ג' גזל סאה חטין ושנהו
אפאה, א"ע"י דשיני קנהו וקאו בשנינו מעשה קודם הפרשת הלה, אפילו
הי א מברך על הפרשת חלתה, אין זה מברך אלא מנאץ. ואמאי, הא
כתישוי גזונא לא הוי מצוה הבאה בעבירה. וחירצו לתו תירוצא דז"ל, שאני
דכתישוי גזונא נמי הזכרה לשם משעו, עכ"ל: [פ"ק] ד יצא כו'. בעובדא דריש
והוא. דף ל"א ע"א שישבו ריש גלומה רבנן בסכה כהאי: (פ"ק ד' דמי
ל' וכן עיקר. ר"ל, לאפוקי הנראה מדעת רש"י נטובה לא, א' ד"ה אבל) כמו
שכתב הרב ב"י [עמוד מקום] דסבירא ליה כיון דתיקין רבנן דסגי בחזרת דמי
ל' דמים חייב לו ולא עצים. והם כן אפילו אינו משלם לו הוי כאלו
היו רוצה לפרוע חובו, או דמי רוצה שיקנה ממנו. אבל בעל העיטור והטור
חולקים. וכתב מ"א טעם, דמדאורייתא אפילו נתן לו דמים לא יצא וצריך
לחזור לו גוף העצים, אלא דחכמים חקנו משום תקנת השבים שלא יצטרך
לחזור בנינו ועל ידי זה יונעל דלת בפני בעלי חטובה, ולכן אמרו דסגי
עם נתן לו הדמים. ואם כן כיון שאומר שאינו רוצה ליתן הדמים, אינו
עושה חטא וליכא תקנתא דרבנן, ונשאר דין תורה. מזה משמע, אבל אי
אמר שרוצה ליתן הדמים, רק שאינו רוצה ליתן הדמים תיכף ומיד, אפילו
מחאה מיום ליום, מודו דיצא, דעכ"פ דיצא, ונשאר דין תורה. אבל אי
א"כ אבה תקנתא דרבנן: (פ"ק ד' יצא כו'. וגבי סוכה הוי כמו ל"ה
י"ה פסול כו' מינים אלא לגבוי גזולין עצמו, אבל לאחרים כשר בשאר
א"ה פסול כו' מינים אלא לגבוי גזולין עצמו, אבל לאחרים כשר בשאר
מקרי לכה, ועוד הוי מצוה הבאה בעבירה. ולגבי אחרים לא מיקרי מצוה
הבאה בעבירה, וליכא כי אם דלא הוי לכה. ולכן בשאר ימים דלא בעינן
לכה, כשר. אבל כיום טוב ראשון דבעינן לכה, גם לאחרים פסול. ועל זה
כתב מ"א, דכאן אין חילוק בין יום טוב ראשון לשאר ימים, ובכלם פסול
אפילו לאחרים. דבשלמא ב' ימים כיון טוב ראשון לשאר ימים, ובכלם פסול
הראשון, ולכן בשאר ימים לא בעינן לכה, אבל בסכה כתיב [והרי"ט טו. יג]
הוא הסכות תעשה לך שבעת ימים, ומחית לך ממעטינן גזולה כדאיתא
ה"ה ט' וי"א, אם כן הוי כתיב גביה שבעת ימים, אלא בעינן לך כל ד'
מים ונתמעט סכה גזולה כל שבעה, אם כן גם לאחרים פסולה כל ד' (פ"ק

יח] בספרירוח הרשע"א
השטנע סמך, ולפיטו חוקן
פ"פ המהדורות המדעות,
וכ"ה בשטע מקובלת, וראה
במראה הפניני על הירושלמי
שם:
יט] וכ"ה בנבגות הנ"ח
בגמרא שם אור"ח וכו'
באור זרוע ח"צ סימן טב,
והוא המקור לנבגות אש"י:
כ] ע"ש נעמ"ג אשל
בנבגות אור"ח:
כא] עין מנ"א סימן מרגל
ס"ק ה':
כב] חוקן נבגהדות
והנ"ח:
כג] הסור דייקן מן מדברי
הרמ"א. ע"ש צ"ח עמוד
שפט:

יד אפרים

[מנ"א סימן א' אבל אם
השאי"ז או שמוען הקרקע
כו'. נראה דסבירא ליה דאם
חיבר עצים שלו לקרקע
חבירו, אין ידו מחוברת
לקרקע ושפיר הם נגולים,
משום דדוקא לקרקע שלו
המחובר דקרקע הוי הוא
בקרקע, ולכן אם השאיל לו
הקרקע לשבעה ימים סבירא
ליה והוה מחובר לקרקע
שלו, כיון שמדעתו חיבר
ולכן גם העצים אינם
נגולים. אבל (הירוכי משה)
[הרמ"א] שדילוג חיבת שלא
מדעתו, סבירא ליה דגם
מדעתו לא מהני כל שאין
הקרקע שלו ממש, רק על
דרך שאלה לוי ימים, ואחר
כן הורא ארעא למריה,
ויכול לומר טול עצין
ואכניך, וככהאי גזונא אין
דינן בקרקע, ולכן גם
מדעתו שפיר העצים
נגולים. ומה שכתב המג"א
דקשה כו'. נראה שר"ל
דקשה על (הירוכי משה)

הלואהו דבר כזו כדן הוא וזוהו י"ל רש"י בשמעתין כוונתו שצ"ע ויחליט
 אך רחמי עליך בני חסדך שכי דוקא הפקעת הלוואה שניהנה להלוואה
 הוההר אצל מה שאלו יתן להלוואה דלחליה למה לי דפטריה רחמייהו
 ליתרצל ומשנתא שומרי על גוי תיטוק לי דמותר להפקיעו עיש ולקימ
 הוה דמותר להפקיעו אש אפטר ואין איקור ביתרצל המוכסיע בפקדונו
 ויזו אש יע לגוי עדים ורמי וחתי לצד עשימי לו דין ולא הוה חסר אלא
 כשאלו לו עדים ורמי ואין יכול להולילו דביימיה חגיגי דעביס הכפיק
 ידע צנפשו כי שקר עונון ויזו מותר אי ליכא חילול ה' אך אש יע לו
 עדים ורמי וצא לצד עשימי לו דין ואי לאו דפטריה רחמייהו ליתרצל
 משמעתא השומריה ה' לריכס להצנעי ליתרצל אש כנאק או לו כדי
 לצד דברייהו הוה פשוט ולקימו קי בני חסדו ולעולם צבל ענין מותר
 להפקיע אלא דבית שמואל לא כ' אלא גבי השכי דבהעירא חמי לדי'
 אכל הגזול עלמו דצאיאורה חתף ומחייב להחזיר וכיכ רמזים לה"ה
 ריש הלכות גזלה עיש:

מדאורייתא וזו עסקה צכק צלה משיכה לא קשה הלוקח ומפקיעי עיי
 חפי אי דאורייתא כמגזר צכק עיי קיי נישא ובחוקי' סס חא קומחרי
 משיכה ואנשא כל זה הלוקח שלא קשה החפץ צכק אצל המוכר קשה
 הכסף להולילו כמיש תוכי ציוו חפי עיש צכק הדיבור עיש ומקריה
 ומסקו חוקי צכק עיש נישא חפיל דכתבו לסימן ומעל וזהו לחזון מהרמו
 לצולין סס עיש ובחסי הארמתי צכק דוכתי (עיי חיש חזיר ק"ט ש"ח):

דף ל"א ע"א ורמב"ם צריה ובר ע"י מציא רמי חילוי דמפקע
 על העושים סוכה צריה דגים לא מואלי
 והיל גולה ולכתחלה וניחא חקור חפי לרצון ועיי צירוסלמי ס"פ הכוס
 ומיימי לי רעביא צחיזקו סס דליל רצון לרי יאודה צכק חסכס אעפי
 שהיכה צרות ומיז חייב כנון אלו שפטי סוכה צכק דמחויטון
 חגיגי דעביד צרות ומיז אש הזק חייב וקיל לרעביא רצון ליל לרי
 יאודה הי חסה מודה דעבלי סוכה חייבי לשלם והיא צכר חוסרס וכ'
 רעביא ר יאודה קיל לחלק כתי צכקה עביד צכקו. ויזו אין חזר
 לעשותו צריהי דוקא משא"כ כר חסכה שפוחיי דוקא להימה צכקה
 ציחו ופיז משקו סס לא עמוד צכקה רעביא עיש עכ"פ מוצרי סס
 צירוסלמי דרות לכתחלה לעשות סוכה צריהי חבל צירוסלמי דמק
 איחא לו צד זוגי עביד סוכה צריה ואיל ריל מי נהן לך רשות עיש
 ואין רעה לחלק צין פסק חמי לרשי דעבי פתח חמי נמי רשי דליליה
 חוילי חייב צכקו היל חופר צור צכקו דפטור חגיגי רשי הוה ויזו
 עביד צכקות עיי לעביד לחלק חסס צא"י ולא הפקירו ישראל רשי
 שלם טיבלו גוס למחות קוס מלאיחס להניח כח או לעשות סוכה
 או להעמיד חמרי פסקים על פתחי צתים והא דרמי חפי אש נמי צא"י
 ליל סקיק צחוולע ריה צכקוס מעט לרמי שאפילו ישראלים ומקדידי
 ועמיש רמי לעיל ז' עיש ריה וכן לשנת ופי עיש העט:

סוכה שאלה היא לעצב שאלו שלא מרעה מצי גזול הוא וכן תונה
 צכקיה דהא אי לאו כל האורח היא צעי לך מוסט ואפילו
 שאלה פקולה רק מועט כל האורח ואי ומקתי צכקו מרעה אכל
 שאלה צא"י שלא מרעהו צבל כחו סהוליו ומכחו ומיל להחזיר ולמי
 ועמיש חוק לעיל כ"ו נ"ב ריה כל האורח ובר הן אונת גם דצריהס לעב
 דיימי רמי מראשית הגז והחס ארצו קיייל שותפי חייביס צכקו
 ולא כרי אליעזר דאין קיייל כל ישראל קרו לך כמיש רמי צחולין קליס
 עיש ריה למועטי שופרות דגוי ובר עיש ועיי היטב רעביס צ"ב קליס
 עיש ועיי היטב דברי רביס אצינודו כין צכקו רמיש ריש כלל ליה
 דלא כתי הילי כחור לעבידו עיכ"פ שמועתינ לעמי ויש לרמק עפי חיש
 לעיל דלכאורה וכוון סגול חתוף איקור רעביד עביד וצור אין כח
 איקור אלא צנועללי כל רבע צמור החזר וקאי ועובר צכל רבע
 משא"כ קרקע לא יתן להצטן ומיון סכרס הולילו לזה ומכחו איקור
 דעביד עביד אליע:

איחתיא דהיל לחצוה שייח עבידי וכי צכק סכיו הירס אורי קשה
 גזל הנאכל שאפי' לריקס גמורי איס יכולים להחזיר דכתי
 צערי אשר אכלו הנכרים כיל דרבי צוה להורות תקנת מריש חז
 לאו דוקא בגזול עתיק אלא בצליל כדיש גלוהו ויבן איכא לתקנת
 השב"י דמי לנו גדול מחאטייה ולא יכול להחזירו כלנעיד. אנכס יע לפקפק
 ולומר קך עתם כוונ מה שאכלו שייח עבדי קשה להחזירו ואיז צי
 מוסק תקנת השב"י חפי צלילק"י גמורי אכל עלי סוכה צזי ריש גלוהו
 ורצון ויחתיא זעירתה היל וליז צי תקנת השב"י אך חויל קצלו שלא
 הי שייח עבדי מוסט אלא אלינר לחוד גמטרי שייח ואי מכח אפילו
 בדבר מועט קשה להחזירו ואיכא תקנת השב"י אך היל צכנתו קיל
 כפשוטו שייח עבדים מוטט לריק לטקור סוכו עיכ דקדקס לומר דהיל
 לזכרה שייח עבדים וק"ל:

ארי פניחא היא דא צביעה ומקוצלה פיי דיימ סוגי חוקפו ח'
 צפניו טקו ולצכוק לוח עיש כי סקצירח לי דוקא כיון שטוח
 לצכוק וחזין דלוחן הוא חפייה טקו צמחלה איכא למומר אחדי
 חדי לי אכל אש שחק גם לצכוק וצא לפני ציי לרקזול לא אורי חדי
 לי אלא אין דרכו וכצדו ללוח והיי"ל צכקו שחטפו מונו העלים
 שחקה כאלו חתוליס ליקח דמי וחזיתו או להשאילין עד אחר חג
 ועכשו לוחה איכא פניחא היא דא לוחתם שריתם ללוח ומיז לא
 לוחה ועיקר עיכ אין לה אלא דמי עליס לצד:

אבל גזל עליס וסוכר צסס כי חסו איכא לאהרוא היל צחיי

דברי ר"י צכק קמיד צה לולב וצכק רמי צהלי גביה אש
 טרפסו צכקס ולריכס היקון ויזו כיל מוצר וודצרו דאקור
 גזול גוי כמיש כל הפוקקי אך אש עבר וגזל איקורל רעביד עביד וצו
 אי יכול להפקיע היל הפקעת הלואהו אך יולא צדיימ אש יע לגוי
 עדים ורמי וכיכ להדי' לא תגטבו דגביה אקור חפי צכל גוי אך אי
 היל צעמינו לא קאי אלא תגטבו ולא תסקרו ולא תכפשו אש צעמינו
 צכר חתי לדי' חפי צאיקור טוב אין לריק להחזיר. ואיכ"ל צכלנוה גזל
 מישראל דכל רגע ורגע צללו דלא חמול קאי וצכקה דוהשיב היל מול
 הבאה צעמינה משא"כ בגביה גוי סכבר גזל ואיקורל רעביד עביד ויזו
 מזהו להחזיר טוב אין כחן איקור אלא שאיזו עלו כיון טהוי יכול
 להולילו צדיימס מונו עיר שכתחתי לעיל וזהו י"ל עבידל דכל אורח
 ורצו חפי דפרדיס צציק קיי עיש רייל דלקחו צחונת עייז לשלם אש
 יטעטו הגוי וליכא איקור גולה כוונ שאור רב חפי לכותי חתי שקיל
 דמי וצו כיון שלקח צתיח טוב אש יכול להפקיע צכל ענין סרי.
 ומעמי צצרי רמיס סס יחיה כי כונה עיש יע ויבן לאיקורו כי כוננה
 כוונ שכתחתי ולעולם קיל ככל המון הפוקקים גזל גוי אקור אלא שקיל
 שא"ל להחזיר דלא ככונניס וחתי דברי רמיש צחיי ס' כיה חפיל
 כפשוטו דצרי שמועתינ כפשוטו דהגזו עלמו. לא ייח חגיגי דעביה
 ליכא כיון סכבר גזל ויזו חיי שלו אכל השכי מותר שקבוי צביטי רשות
 ולהרמינו חולי חרעתה דגוס כיהו לא דיתרצל וצכק ירחי דרספ צעמי
 גולה מישראל וצנע הוא כדמוכס מחזיר עיש ואין להחזיר יותר כי
 מיל אונת ככו דבר צעהיי וכן י"ל דברי רעבין צמלחונת הי:

דף ל"ד ע"ב וקרקע אינה גזולה פי' דברי הירושלמי דעיימי חוקי
 כצחתי צחי למוק עיש קיי עיש צבי אין עמורי עם הפכרי עיש:

ולקניגדו צביטי מעשה לכאורה מושמע דקיל דוקא למיד לולב לריק
 אגד והאגוד מעכב צמולה היל ציטי חסוד אכל למיד אין
 לריק אגד חגיגי דעולה לאגדו לא היה מעשה חסוד ולא היה סוכה
 מעשה וזו היה חוקי סכרי היל לקיי מה שרקסו קוף דיה ולקיי ומ'
 היקטי לי חונתי דנתבי דפוקל יע עיכ דלא כרי יאודה ורצון דרי
 יאודה קיל לולב חיל אגד ולקיי קי חוקי אך לי"ל חוקי לא פי' כ"ל
 חפי למיד חיל אגד כיון דאגדו ונסוס זה חלי ואמה היל סיוי מעשה
 מוסיה הקפו ותירולס דהוק כמיש פכי יסאעט דהא משנתחיל לא ויימי
 צאגודה סרי פרטו לולב צפע והדק וערצה צפיצ כפירשי צמנטמי:
ועיי לקון ליי עיכ צמנטה ערצה גולה כדק רמי ויזו קכט כל
 מין צפיצ ולא כ"ל רי וייחיס גזוליס ויצמיס פסוליס ולהיל י"ל
 דלא כיונל גולס אגודה אכל גזל נפרדי ואגדס הוה סיטי מעשה קנייל
 דלא מוסס דהוה סיטי החזר לצריהו. ולפי מה דאמרי קפסיק חתי
 איכ ומועט גם צכאח היניס לא ויהי סיטי החזר לצריהו חגיגי
 דמדבנן קיי כאכר חצור לקון חיייה צכמוך מוטט דקיין דרצון לא
 יעיל דאורייתא יע מוכחן הוכנה למיש רעבין דעמנתינו מזי ימיס
 דאורייתא ויימי הייטו צכקס אכל ומגזולין לא ויימי:

שינוי החזיר לצריהו הוא עי חוקי הסה צמחלה כראה כאלו חתליו
 דקין דרצון חיי מועיל לדאורייתא וצו צדך כיד חזר צה
 דמועיל כדמוכס מוריט ועד ליל למוקקתם דוקא סיטי גדול ט"ס צ'
 טורח הרבה קושה מוריבן וזו חסס לעשות גדי וגזל חימה סיטי רצ'
 וחימה סיטי זעירתה ולא כחי דצריהס לשיעורי עיכ כלליד דחדי לא

י. שם ונה, בן צמחה
 וכרבי יהודה [הרי"ף שם
 יו, א; ה"א"ש שם פ"ג סימן
 כ"ז]:
 כ. שם ונה, בן צמחה
 וכחכמים [נמנים לולב ה,
 ט]:
 כ*. משנה שם לה, ב
 וכרבי יוסי; רי"ף שם;
 ר"א"ש שם; ר"ן שם ד"ה
 מחני' ובגדול; רנב"ט
 שם ז, ט:
 תרמט ה. משנה סוכה
 דף כ"ט ועי' [ל"ב ע"ג]
 ל"ג [ע"ג] ל"ד [ע"ג]:
 ג. שם בגמרא [נב, ג -
 לו, ט] וכרבי שמעון בן
 יוחאי [נ"א"ש שם פ"ג סימן
 ג נדעה הרי"ף שם ג, ב ובשם
 רב פלוני גאון; הלכות גדולות
 סימן טו עמוד רג; ר"ן שם
 יג, ג ד"ה ועי' נדעה הרי"ף
 שם; ר"א"ד לולב ה, ט; רמב"ן
 נחלמות שם י, ב]:
 ג. ר"ן שם מהירושלמי
 [שם פ"ג הלכה ט] וכן כתבו
 המוספות שם לה, א ד"ה
 [הא] דמשמע כן שם
 בגמרא דף ג' ע"ב]:

הגהות והערות

- [ז] [ש"ן] מומת ימים
 [סימן] ז' מ': [ג"ח] (פ"א)
 [זח] הושי"ב ע"פ כרמי
 יוסף:
- [ט] ר"י דהקטנים אין
 גדלים נזורה זו, אלא על
 כחך דהקטנים אין נקראים
 אנושים, כן כתב מהלך השקל
 סימן תקפ"ג ס"ק ד':
- [ס] בן הגיור מוקפת שבת,
 מקור חיים, פרי מגדים
 ומאמר מרדכי, וכן היא
 הגירסא נמקלת דפוסים
 ממנהרות פלג תקמ"ה:
 תרמ"א [א] [ש"ן] ממיס
 דעים [סימן] ר"ל":
- [ב] בסימן מומת הניח
 הממנה שלמה [על סעיף יב]
 ספק זה נכס מהרי"ם מנין:
 ג. צדדי הספק האלה
 מוכרים שם בגמרא [נב, ב]
 לגבי מקרה סוכן, שאמר לו
 זכין לי למכא, ואלו חזן ליה
 טורח, אלא באינעו שנהיה
 חכמת שלמה, יש בגמרא:
 לדדי ספק אחרים, ע"ש:
- [ד] חוקן מנהרות
 פולקת מקטעט:
- [ה] נוסף מנהרות
 למענה הרי"ם:
- [ו] חוקן ע"פ דמשק
 אליעזר:
- [ז] בן הוא כהלכה גדולה,
 וכן העמק הדמשק אליעזר:
 ח. נוסף ע"פ מה"ק על
 הלכות שער:

חכמת שלמה

תרמט ופניה אה כז

כד לא נגמר פרויו, ולכלל שלא יהא ירוק ככרתי, כמו שכתוב
 סעיף כ"א:

תרמט כתב הסמ"ג [סוף עשין מד] חסור לולל חמרו ושאר
 מנות שהעכו"ם מוכרים, עכ"ל. כלומר, שזריך לימן

להס יומר מכדי דמיהס, עיין סימן
 ל"ט סעיף ז': א ושיפדו
 כשר. אפילו ציוס ראשון, כן משמע
 בתוספות [סוכה ל, א] גד"ה הא קניא
 ציאוש, ולכס משלכס קרינן ציה.
 וכן כתב צהדי"ם במלחמות [שם יד,
 ט]. ועיין בחו"מ סימן שג"ג אימת
 קניא. [וכן הוא לעיל סימן י"א
 סעיף ו' נכונה ומ"א ס"ק י':]

תרמט ר"ש ס"ף א [בגדול], לא יקח ישראל מהארבעה מינים שכלולז אפילו כרמות הגוי צעל הגנה
 אינה נגולה ונמלא שישאל הוא הגזול לכן יקח הגוי ויקנה ממנו ועיין סימן פרכ"ד דין י':

שערי תשובה

(כו.) שיעור אחרון קטן כו. וכתב בכרכי יוסף [אות ד] שנסחפוקו באחרונ
 כביצה בצמצום, ובוראי בימים אחרונים של הג יתקטן שיעורו, אי נפיק בימים
 שיש בו כשיעור. והביא ראיה מסימן חרכ"ט [סעיף יב] בסכך שעתידי להתייבש
 לא נפיק. ויש דוחין, דסוכה שאני דלא מפסקי לילות מימים, [כמו שאמר
 בבבבא דף ל' ע"ב גבי הפריש ז' אחרונים וכו', כמו שכתוב לקמן] [ו] בסיומן
 חרס"ה [סעיף ב]. ע"ש. ולענין דהרחיה ליתא, דלא שייך הך חילוקא דק לענין
 ההקצה למצותו, מה שאין כן באן. אך בלאו הכי נראה שאין הגדול דומה לראיה
 מסכך, דהתם דרך לסכך שיהיה ראוי לשבעה, וכיון שעתידי להתייבש דנין על
 שם סופו, ואף שבידו לסכך בכל פעם בסכך אחר, מכל מקום אוליין בחר אורחא דמלתא שמסככין פעם אחת שיהיה ראוי לישוב כל שבעה, מה שאין כן
 שהרבה פעמים הוא מגיח אחרונ זה ולוקח אחר, וכדאמרין [סוכה מ, ב] הפריש ז' אחרונים כו', הלכך אין לך בו אלא שעתו, וכשיעורו חכמים אחרונ
 לשעתו שיעורו, וכיון דעתה יש בו כביצה, שפיר נפיק ביה, אך מכל מקום נראה דכל שהשיעור מצומצם יש להחמיר שלא לברך עליו, דשמא אין הדמיון
 יפה, ולפעמים נדמה שהוא כשיעור והוא פחות מעט, דהא על הרוב אי אפשר לצמצם, כן נראה לי. ומה שכתוב ברש"ע אפילו אם הוא בוסר, עיין בשו"ת
 צבי סימן [קס"א] [קשה] שתמה על הב"י [סוף הסימן] שהביך בתוספות [שם לא, ב ד"ה שיעור] שכונתם דאחרונ הבוסר שסופו ליגדל עדיף. וליחא, שכונתם
 אין גדול כזית למר וכביצה למר, פטול אפילו אין עתיד ליגדל, וכל שכן בעתיד ליגדל, דאית ביה תרתי, פחות מכשיעור ובוסר, ע"ש. וברכי יוסף [אות ט]
 דכן מוכח מתוספות [שם דף ל' ע"א] [ע"א ד"ה אחרונ הוסף]. וגם בכפות חמרים [לא, ב ד"ה כמו התוספות] השיג על הב"י בזה, ועיין ברכי יוסף [שם] ליישב קצת
 בשו"ת תומת סימן ח'. ומה שכתוב בשר"ע שאפילו גדול כל שהוא כשר, עיין לבוש [סוף כב], ועיין באליה רבה [סיק לא] פירוש השו"ע כמו שכתוב
 [שם י, א ד"ה מחני' ובגדול] אף שצריך ליטול על כתיפי יצא, כיון שהרי' מינים אין מעכבין זה את זה כשיש לו כולם, יכול ליטול הלולב ואח"כ האחרונ
 לקמן סימן תרנ"א סעיף י"ב:

תרמט (א.) פסולים בגזול ובנגזב. ועיין בשער המלך [לולב ח, א] עמוד רע"ד ד"ה ודע שזה ד"ה שבהן שנסתפק בגזול מדבריהם, כגון מציאת חרש שטוה
 ודעתו נטוה דלא יצא, משום מצוה הבאה בעבירה, ע"ש, והביאו מחזיק ברכה [אות א]:

ביאור הג"א

[לד] [סעיף כב] אפילו אם כו'. עיין תוספות שם [סוכה ל, א] כ"ד ד"ה שיעור [כו']
 עוד יתכן כו':

תרמט [א] [סעיף א] אבל אם גזל כו'. דשם [סוכה ל, א] אמר רבי יוחנן, אלא
 לאחר יאוש כו', משמע דסבירא ליה דיאוש קני, ובכבא קמא ס"ח
 ב' פריך רבי יוחנן לדיש לקיש ואי סלקא דעתך יאוש קני כו'. וכן שם קי"ד
 [ע"א] סבירא ליה [לעולא] דיאוש קני, ושם ס"ז א' אמר עולא מניין ליאוש
 שאינו קונה, וכן בגיטין [גי'ד] [נה] א' סבירא ליה לעולא דיאוש לא קני, ואין
 לומר דבכל מקום סבירא ליה לעולא דקני, רק לגבי הקיש שאינו כשר להקריבה
 משום מצוה הבאה בעבירה, והא בגיטין שם [ע"ב] איבעיא לרבא אליביה דעולא
 בגיורת וולדות, ועוד קשה, דפריך שם לעולא מבריתא גב והקדשי, והא
 במרובה [כבא קמא סה, ב] פריך רבי יוחנן לריש לקיש מיניה להיפוך, וכאן [בגיטין]
 אי אפשר להרין כמו שמשני שם שהקדישוהו בעלים בבית גב, דאם כן מאי
 פריך לעולא, אלא דבכל מקום סבירא להו לעולא ורבי יוחנן דיאוש כרי לא
 קני, אלא בהקדש סבירא להו דקני משום דהוי יאוש ושינוי השם, מעיקרא
 חולין והשתא הקדש, כמו שכתוב בכבא קמא ס"ז א'. וכן הויה דבבא קמא
 קי"ד גם כן בשינוי השם, דמעיקרא משבא והשתא אברין, כמו שכתוב שם ס"ז
 ב'. והא דפריך התם אביי לרבה קרבנו [ויקרא ג, ג] ולא הגזול כו', שמע מינה
 יאוש לא קני, משום מצוה הבאה בעבירה כמו שכתוב בסוכה [שם], והוא שעל

פ"ב

תרמט (ב) שריע ס"א בלא סיוע. עיין פירושו בג"ל [סיק א] [ו] וכן זה הוה
 מכתוספות [סוכה ל, א ד"ה הא] והר"ן [שם יג, ב ד"ה ועיין] לענין קריבן,
 שאם הקדשו הוי שניו רשות, וכל הקנין ע"י המנוה, וכלן לולל זריך ציאר אך
 משכמת דין זה. ונראה לי כגון שמכרו לו צאופן שקלאו צמשיה [והצנחה] [ו]

אוצר מפרשים

ח (שרי"ע ס"ף כב) אחרונ קטן. עיין [שו"ת] התם סופר אורת תיים סימן פ"א:

(יט) שעדיין לא נגמר פרויו כשר. הטעם כיון שעתה הוה
 כזילה, משום כפירי כיון שסופו [ה] להיות גדול יותר
 תרמט (א) בלא סיוע המצוה. פירוט, שהקנין שקנה
 הוא נעשה קודם קיום המנוה, לאכפוקי אם הוה
 המנוה של נמיאל הלולב נעשה
 קנין, זה לא מהני, דהוה לה
 הנאה צעירה:

(י"ב) שיעור קטן פחות מבביצה פסול
 אבל אם הוא כביצה [ל"ז] אפילו אם הוא בוסר [ו]
 (י"ג) שעדיין כד לא נגמר פרויו כשר י' ואם היה גדול כל שהוא כשר:

סימן תרמט

דברים הפוסלים בארבעה מינים. וכו' סעיפים:

ב כל ארבעה המינים (א) פסולים (ב) בגזול ובנגזב (ג) בין לפני יאוש בין לאחר
 ג (א) אבל אם גזל וקנאו (א) (ב) בלא סיוע המצוה כגון גזל לולב א ושיפדו (ו) [שם]

ערך פחה פמהריק"ש

באר היטב

שם. וכמהרי"ל כתב שאסור לקטום היוזקים אלא אם כן דכבר התחיל
 למלאה חמרו, דשמא יהיה נשאר ירוק, עיין שם. והצ"ח כתב דלפן הכשר
 אחר שנעשה כולו מראה חמרו, משום הידור, דלא כמנהג העולם שמתקן
 נמקלמו, עיין שם. ומ"א [סיק כג] וט"ז [שם] חלקו על הצ"ח, ודעתם
 מהרי"ל, ולכן אין לסמוך המנהג. ע"ש:
 תרמט (א) כשר. אפילו ציוס ראשון, מ"א [סיק ט], עיין שם. ועיין
 אהרן [הנה"ע]:

שם סופו, ואף שבידו לסכך בכל פעם בסכך אחר, מכל מקום אוליין בחר אורחא דמלתא שמסככין פעם אחת שיהיה ראוי לישוב כל שבעה, מה שאין כן
 שהרבה פעמים הוא מגיח אחרונ זה ולוקח אחר, וכדאמרין [סוכה מ, ב] הפריש ז' אחרונים כו', הלכך אין לך בו אלא שעתו, וכשיעורו חכמים אחרונ
 לשעתו שיעורו, וכיון דעתה יש בו כביצה, שפיר נפיק ביה, אך מכל מקום נראה דכל שהשיעור מצומצם יש להחמיר שלא לברך עליו, דשמא אין הדמיון
 יפה, ולפעמים נדמה שהוא כשיעור והוא פחות מעט, דהא על הרוב אי אפשר לצמצם, כן נראה לי. ומה שכתוב ברש"ע אפילו אם הוא בוסר, עיין בשו"ת
 צבי סימן [קס"א] [קשה] שתמה על הב"י [סוף הסימן] שהביך בתוספות [שם לא, ב ד"ה שיעור] שכונתם דאחרונ הבוסר שסופו ליגדל עדיף. וליחא, שכונתם
 אין גדול כזית למר וכביצה למר, פטול אפילו אין עתיד ליגדל, וכל שכן בעתיד ליגדל, דאית ביה תרתי, פחות מכשיעור ובוסר, ע"ש. וברכי יוסף [אות ט]
 דכן מוכח מתוספות [שם דף ל' ע"א] [ע"א ד"ה אחרונ הוסף]. וגם בכפות חמרים [לא, ב ד"ה כמו התוספות] השיג על הב"י בזה, ועיין ברכי יוסף [שם] ליישב קצת
 בשו"ת תומת סימן ח'. ומה שכתוב בשר"ע שאפילו גדול כל שהוא כשר, עיין לבוש [סוף כב], ועיין באליה רבה [סיק לא] פירוש השו"ע כמו שכתוב
 [שם י, א ד"ה מחני' ובגדול] אף שצריך ליטול על כתיפי יצא, כיון שהרי' מינים אין מעכבין זה את זה כשיש לו כולם, יכול ליטול הלולב ואח"כ האחרונ
 לקמן סימן תרנ"א סעיף י"ב:

תרמט (א.) פסולים בגזול ובנגזב. ועיין בשער המלך [לולב ח, א] עמוד רע"ד ד"ה ודע שזה ד"ה שבהן שנסתפק בגזול מדבריהם, כגון מציאת חרש שטוה
 ודעתו נטוה דלא יצא, משום מצוה הבאה בעבירה, ע"ש, והביאו מחזיק ברכה [אות א]:

ידי הקדש קני ונפיק ביה. אבל אי בלאו הקדש הוי קני, לא הוי מצוה
 בעבירה, והשתא מוכיח שפיר דעל כרחך יאוש בלא הקדש לא קני. וכן פריך
 עולא ורבה שם [בבא קמא] ס"ז [ע"א] [בבא] כהאין גזולא. וזהו טעמא דעולא
 [שם]. ועוד ראיה, ממה דפריך בסוכה [ל, ב] אמר עולא מניין ליאוש
 בשינוי השם, רצה לומר שאגדן באגודה ונקרא הושענא, אלמא דאי קני לא
 מצוה הבאה בעבירה, אבל השתא דלא קני אלא מחמת שינוי השם
 לולב למצוה. ועוד אמרו שם [לא, א] אבל גזל עצים כו', דקנהו בשינוי
 וכן כשורא דמטלתאן עבדו רבין חקנתא כו', דקני ולא הוי מצוה הבאה בעבירה
 משום דקני להו בלא מצוה סוכה. וכן כתב בעל הלכות גדולות [סימן
 רג] דהוה ליה מצוה הבאה בעבירה כו', ומאי שנא מסוכה גדולה [שם] דמכא
 רבין כו', אי דגזל עציץ וטלל בהו קנהו בשינוי מעשה, אם כן לולב נמי
 [קס"ב] [קס"ב] [רבין] לולב אין צריך אגד, דאם תמצי לומר וכו', כמו
 בגמרא שם. ועוד, דפסלינן [שם כג, ב] של אשורה ושל עיר הנדחת משום
 שיעוריה, ולא פסלינן משום מצוה הבאה בעבירה. ובירושלמי דסוכה [שם]
 הלכה א] תני רבי חייא ולקחתם לכם [ויקרא כג, א] משלכם, ולא הגזול
 לוי זה שהוא נוטל לולב גדול למה הוא דומה, לאחד שכיבד את השלטון
 אחד ונמצא שאינו שלו, אמרו אי לזה שנעשה סיגורו קטיגורו. ופליגי
 חייא דיקא ביום ראשון, ולד' לוי אפילו בשאר ימים, משום מצוה

פ"ב

ולגביה לויקח ציה, א"כ על ידי המנוה נעשה הקנין, ולא יאל. אלא צריך
 א"כ ללכת צו. ודברי פרי מגדים [מנחות והכ אות א] צוה תמוהים
 (ג) מינא פ"א וכן הוא צ"ע. ר"ל, כמו שהדין לענין לולב ומיניו, כן
 לענין צ"ע. או כוונתו להביא ראיה משם דשקלאו קרינן ציה משלכס,

אוצר מפרשים

ח (שרי"ע ס"ף כב) אחרונ קטן. עיין [שו"ת] התם סופר אורת תיים סימן פ"א:

תרמט ופניה אה כז

מקפיד, עד כאן. ולעניות דעתי שאני לולב שאין צריך לו אלא לשעה מה שאין כן בסוכה מקפיד תמיד שיכספ ליכנס כשאחר שם דוגמא לזה בבבא מציעא דף כ"ב גבי, כלך אצל יפות:

ד שהיא של רבים וכו'. כתב מגן אברהם צריך עיון שנהגו קצת לעשות סוכה ברשות הרבים ואיסור גזולה הוא אף שישאל מוחלין כוחים אינם מוחלין. ובספר יריאים כתב דאף למאן דאמר גזל כותים שרי מכל מקום לא מקרי לכם ואף בדביעבד כשירה מכל מקום נראה לי דאין לברך עליה דאף על גב דלית בה משום מצוה הבאה בעבירה כמו שכתבו רי"ו ור"ן מכל מקום אין לברך עליה כמו שכתב ריש סימן תרמ"ט וכן משמע בתוס' ריש פרק ג' דסוכה ואם כן הוי ברכה לבטלה עד כאן לשונו בקצרה. ולעניות דעתי דלקמן קנה לה על ידי גזילה והוי לענין ברכה מצוה הבאה בעבירה, וכן מבואר בתוס' שם ד"ה משום וכו' וד"ה הא וכו' מה שאין כן הכא דלא קנה לה כלל וכן משמע בלשון רבינו ירוחם דף נ"ד שכתב ומצוה בעבירה ליכא דאין זה אלא כיושב בסוכה שאולה משמע דאף לענין ברכה אין איסור כמו בשאולה. ומה שהביא מספר יריאים נראה לעניות דעתי לאו ראייה דקאי להדיא בסימן קכ"ו על ארבע מינין התלושין אבל הכא בקרקע כיון דהוי כשאולה הוי כמו לכם ומצוה הבאה בעבירה ליכא כיון דשרי, ועוד דאף למאן דאמר דאסור כתב הוא גופיה לא מצוה הבאה בעבירה הוא ואף רשב"א בתשובות סימן תתנ"ב דכתב דרש"י לאו דוקא מישראל והוא הדין גזל מכותים היינו לענין גזל גופיה, אבל לענין מצוה הבאה בעבירה אפשר דמודה. והשתא ניחא לעניות דעתי דמכל מקום רש"י דוקא קאמר מישראל לפירוש שני דרש"י בדף ל' ע"ב שפירש אי נמי יאוש קני מצוה הבאה בעבירה הוא עיין שם ודו"ק. ועוד דנראה לי דגם בסימן תרמ"ט לא קאמר אלא דלא יבדך לכתחילה אבל שיהא ברכה לבטלה אינו מן הסברא דעל כל פנים יוצא בו וכן משמע מלבוש שם, לכן נראה לי שאין למחות לנוהגין לעשות ברשות הרבים ובריש סימן תרמ"ט יתבאר עוד מזה: **ל**

ה וכן לא יקוץ וכו'. ואפילו ברשות כותים כדלקמן סימן תרס"ד ותשובת רשב"א שם ובית יוסף והגהות אשירי, ובאליהו זוטא הקשיתי על מה שכתב במהרי"ל תקנה שיתנו לכותי פרוטה קודם שנוטלין ואז מותרת לו בשינוי רשות, עד כאן, הא כל זמן שהוא מחובר לא קנה הכותי עצמו דקרקע אינה נגזלת ומאי מהני נתינת דמים סוף סוף לא נתייאש אלא בידי ישראל ואין זה אלא כמו נתינת רשות לכדו, ועוד תיקשי לדב הונא בדף ל' לא מצא תקנה ללוקחין שיקוצצו עצמן. וכתבתי דאולי כוונתו שלא יקחין ישראל בלא דמים אחר שתלשן כותים דהוי גזל, ולפי זה לא דק במטה משה שהעתיק כדברי מהרי"ל טרם שקצצן, גם הקשיתי על מה שכתב מהרי"ל שם ויש יאוש לקרקע דסותר לש"ס דילן וכמו שכתבו בתוס' שם ד"ה קרקע וכו' ואגודה וחושן משפט סימן רל"ו ושם הארכתי:

הנוכרים לעיל חולקים וכותבים מתוספתא דמותר ישנה אף במצה ושכן משמע בירושלמי כיון שלא עשאה לשם פסח דבר בריא הוא שלא דקדק בה משמע דאם עשאה לשם פסח מותר, ובאמת חימא על ראב"י שכתב בשם ירושלמי להיפך, ומה שכתב הב"ח לעיל אין עולה כלל למעיין, ואי לאו דמסתפינא הייתי אומר שיש טעות סופר וצריך לומר רבינו שלמה במקום ירושלמי כי רבינו שלמה אוסר מש"ס בהיקש הנוכר לעיל אלא דכל שאר פוסקים חולקים דהיקש קאי על אכילה ולא על אפיה. ושוב מצאתי בספר אמרכל דמפרש הירושלמי דכל שעשאה בערב פסח נותן לב לדקדק בה אבל קודם אף שדקדק ועשה לשם פסח הוי כמו שלא דקדק כדאמרינן בירושלמי שלא לחלוק בין נדה לנדה הני מילי שלא לחלוק בין מדקדק לאין מדקדק, ואפילו גבי סוכה תני אם עשאה לשם חג הני מילי בדיעבד מדלא קאמר יוצאין עד כאן לשונו. ובאגודה והגהות אשירי כתבו בפשיטות דאין צריך חידוש וכן פירש המרדכי ודלא בגדולת מרדכי עיין שם:

סימן תרלו

א [לבוש] לא אמרינן שלא יצא וכו'. צריך עיון על מה שנדחק מהרי"ל ומביאו בשל"ה האיך אדם יוצא מסוכה לסוכה הא קיימא לן כחכמים שמותר לצאת (מגן אברהם). ואפשר דמכל מקום יש לאדם למנוע לחוש לדברי אוסר. ועוד נראה לי דסבירא ליה מה שאומר רבי אליעזר בסוכה דף כ"ז היוצא מסוכה לסוכה ביטל מצוה ראשונה, הכי פירושו דאין יכול לחזור אחר כך לאכול בסוכה ראשונה, דבמה שיצא ביטלו אבל במה שהולך מסוכה לסוכה אחרת אין איסור ואם כן הך דרבי אליעזר אתיא כרבי עקיבא והיינו דהשיב כך לאפוטרופוס של אגריפס ולא השיב לו בלישנא דבריייתא אין יוצאין מסוכה לסוכה, או דהוה ליה למינקט כך בבריייתא דפלוגתא, וענין דמהרי"ל מייירי נמי שהולך לאכול לסוכה אחרת רק לשעה וחזור אחר כך לסוכתו והיינו דמשני דיאכל גם כן בסוכתו כזית. ובה מיושב לי קושיא חדשה למאי שהבין במהרי"ל שם דאיסור דוקא במי שיש לו שתי סוכות מאי פריך הש"ס שם על הא דרבי אליעזר ששבת בסוכה של יוחנן בר אילעי מהא דאמר דאין יוצאין מסוכה לסוכה הא דוקא ביש לו שתי סוכות אוסר והכא שבת בסוכה של יוחנן אלא הך פלוגתא דאין יוצאין ענין אחר הוא מהא דביטל מצוה ראשונה ודו"ק:

ב [לבוש] והא דגבי שבעת ימים וכו'. והט"ז תירץ דהכא דאפשר מפרשינן כפשוטו מה שאין כן בסוכות דודאי אין מצווים לעשות כל שבעת ימים וכן בשבעה במצות הא אין חיוב אלא כלילה ראשונה לכך דרשינן לה:

סעיף ג

ג שלא מדעתו וכו'. והט"ז כתב שמותר ליכנס כמו בלולב עיין סימן תרמ"ט דניחא ליה לאינש למיעבד מצוה בממוניה ודוקא כשבעל סוכה אינו שם, אבל כשהוא שם

ספר אליה רבג
באגון מנהלני אליה שפיוא צבית

משום פסל כמש"כ הרא"ש שם: (ז) הדפנות. וכדיעבד הב"ח מכשיר והלבוש פוסל והסכימו עמו הט"ז והא"י רבה וכן עיקר. ובספר ברכי יוסף הסכים עם הב"ח אבל הפ"מ עם הלבוש: (ח) טפח. פי' שעשה תחילה מחיצה רוחב טפח באורך כל הסוכה ונתן עליו הסכך ואח"כ גמר המחיצות דכשר דהוי כחוטט בגדיש ומוסיף על האוהל שהי' מעיקרא (ט"ז)

וכתב בפ"מ אפשר כל שעשה מחיצה אחת אורך ז"ט הוי אוהל ואפשר עכ"פ אורך כל הסוכה בעינן אם היא גדולה ולא הוי בזה כפסל היוצא עכ"ל ומדבריהם משמע דסגי בעשה מחיצה אחת לבד סמוך לסכך ולענ"ד זה אינו דע"י מחיצה א' אכתי אינה אוהל ואין על הסכך שם סכך אלא בעינן שיעשה דפנות רוחב טפח בשלש רוחות סמוך לסכך כדי הכשר סוכה כמו גבי גדיש וכ"כ מהג"מ שממנו יצא דין זה שכתב אהא דגדיש וז"ל ומח"ט אין לעשות הסכך קודם שיעשה הדפנות תחלה ואם עשה הדפנות טפח סמוך לסכך תחלה יכול לסכך עכ"ל הרי שכתב הדפנות טפח ולא הוהנן אבל בעשה מחיצה טפח ע"פ אורך ורוחב הסוכה שהם ב' מחיצות וברוח שלישיית עשה מחיצה טפח באורך ז"ט הוי אוהל ומותר לעשות סכך ע"פ כל הסוכה כיון דהוי אוהל ברוחב ז' מקרי סכך וממילא כשר ואפי' לא עשה רק מחיצה א' באורך ז"ט ומחיצה א' באורך ד"ט ומחיצה ע"פ רחבן המחברן וכולן רק גבוהין טפח מכ"מ מותר לעשות סכך בכל אורך הסוכה אפילו חוץ למחיצות דהא גם במחיצות שלמות כשר כל הסכך מטעם פסל יוצא מ"ה דלא בעינן מחיצות יוצאות עמו כמש"כ ס"ק ו' וא"ל הויאך מכשרינן בעשה רק מחיצה גבוהה טפח הא בס"י תר"ל ס"ט פסלינן סוכה שדפנותיה גבוהין מן הארץ ג"ט מטעם גדיים בוקעין תחתיו דלא חשיב מחיצה בין לענין סוכה בין לענין שבת וא"כ אכתי לא הוי סכך ומחוטט בגדיש אין ראי' דשם המחיצות יורדין למטה והוי אוהל סתום דו"א דכבר כתב הרא"ש פ"ד דביצה דאף דאוהל בלא מחיצות אינו אוהל מכ"מ הויכ דניכר שעושה לשם צל מקרי אוהל הביאו ג"כ המג"א סי' שט"ז וא"כ כיון דנעשה אוהל הוי שם סכך עליו ואף דעדיין הסוכה אינה כשרה הרי גם בגדיש בגבוהה טפח אינה כשרה ואעפ"כ מקרי סכך כיון שמכסה אוהל טפח:

תרל"ז

(א) ישנה. פי' הסכך הישן אבל בדפנות לית לן בה (ט"ז) וכתב הפ"מ במקום שצריך לחדש יהי' החדוש בסכך דוקא ולא בדפנות ואפילו עושה דופן רביעי חדשה לא מהני (ב) החג. וה"ה אם עשאה מתחלת השנה כשרה (ט"ז) אבל צריך לחדש בה כל שעשאה לפני שלשים יום ועיין בפ"מ דלהפרי חדש הני שלשים הם כ"ט יום שלמים ולפ"ז כל שעשאה ביום י"ד אלול עדיין צריך לחדש: (ג) דבר. גם בסוכת גנביך ורקב"ש צריך לחדש (מג"א וט"ז) אכן החדוש בין בסוכה ישנה בין בסוכה גנביך ורקב"ש אינה רק למצוה מן המובחר כ"כ הר"ן וא"כ בדיעבד כשר בלא חדוש ועיין בא"ר שדעתו נוטה לפסול גם בדיעבד אכן בחידושי הוהנתי שגמרא דילן תולק על הירושלמי ולא בעי חדוש כלל וא"כ עכ"פ נוכל לסמוך בזה ולהתיר בדיעבד בלא חדוש וא"ע ראיתי שכן כתב ג"כ בספר ברכי יוסף בשם שו"ת רדב"ז כ"י: (ד) על טפח. בטור כתב על טפחים וט"ס הוא דבירושלמי לא קאמר רק טפח

הגה ואין לעשות הסכך קודם שיעשה (ז) הדפנות ואם עשה (ח) טפח סמוך לסכך מותר לסכך קודם שיעשה שאר הדפנות כמו בחוטט בגדיש. (תהנות מיימוני פ"ה):

תרל"ח. דין סוכה ישנה. וכו' ב' סעיפים:

[א] סוכה (א) ישנה דהיינו שעשאה קודם שיכנס שלשים יום שלפני (ב) החג כשרה ובלבד שיתחדש בה (ג) דבר עתה בגופה לשם החג ואפילו בטפח (ד) על טפח סגי אם הוא במקום אחד ואם החידוש על פני כולה סגי אפילו כל דהו ואם עשאה לשם החג אפי' מתחלת השנה כשרה בלא חדוש: [ב] יוצר כלי חרש שיש לו ב' סוכות זו לפנים מזו ועושה קדירותיו בפנימית ומוכרם בחיצונה הפנימית אינו יוצא בה ידי סוכה כיון שהיא דירתו כל השנה (ה) אינו ניכר שדר בה לשם מצוה והחיצונה יוצא בה שהרי אינו דר בה כל השנה:

תרל"ז. דין סוכה שאולה או גזולה.

וכו' ג' סעיפים:

[א] מי שלא עשה סוכה בין בשוגג בין במזיד עושה סוכה בחולו של מועד אפילו בסוף יום (א) שביעי וכן יכול לצאת מסוכה זו ולישב (ב) באחרת:

[ב] יוצאין בסוכה שאולה וכן יוצאין בשל שותפות:

[ג] סוכה (ג) גזולה כשרה כיצר אם תקף על חבירו והוציאו מסוכתו וגזלה וישב בה יצא שאין הקרקע נגזלת: הגה מיהו לכתחלה לא ישב אדם בסוכת חבירו (ד) שלא מדעתו כ"ש אם דעתו לגזלה וכן לא יעשה סוכה לכתחלה (ה) בקרקע של חבירו שלא מדעתו וכן בקרקע שהיא של (ו) רבים (הג"א וא"י) מיהו בדיעבד יצא וכן

סחם ומחויב תיתי נאמר טפח על טפחים אלא ודאי כדברי הש"ע טפח על טפח. וכתב המג"א דבעינן מרובע דוקא ואם ארוך טפחים ורוחב תצי טפח אף שבוין הכל הוי כמו טע"ט מכ"מ לא מהני ובא"ר חולק עליו וס"ל דמהני: (ה) אינו ניכר. ואם הגביה הסכך תקזור והניחו שרי (מג"א) ועיין מש"כ סי' תרל"ה ס"ק א':

תרל"ח

(א) שביעי. וכבין השמשות טפח שמיני מותר לעשות סוכה ע"י נכרי דהוי שבות ביה"ש לצורך מצוה כ"כ בפ"מ אבל ב"י"ט דשמיני עצמו נלענ"ד דאסור אפילו לפי מה שכתבתי בס"י תרכ"ז לצדד היתר לעשות סוכה ע"י נכרי ב"י"ט מטעם אורך גדול מכ"מ בשמיני לא מקרי צורך גדול אבל מלאכת שבות נ"ל דשרי לצורך סוכה בשמיני לעשות ע"י נכרי דהוי שבות דשבות במקום מצוה דשרי: (ב) באחרת. כמהר"ל כתוב מי שיש לו ב' סוכות לא יצא מוה לאכול באחרת וכן מי שאכל בסוכת חבירו יחזור לאכול כזית בסוכה שלו והמג"א הקשה עליו שהרי פסקינן כרבנן דר"א דיוצאין מסוכה לסוכה והניח בצ"ע וא"ר כתב שאפשר שס"ל שטוב לתוש לדברי האוסר. אכן לא ראיתי מי שחושש לזה גם בפ"מ משמע שא"צ להתמיר כלל: (ג) גזולה. כל מקום שאסור משום גזולה בס"י זה גם בשמיני לא ישב בה אף שסוכה בשמיני אינה רק מדרבנן דכל דתקון רבנן כעין דאורייתא תקון (פ"ה) (ד) שלא מדעתו. פי' נגד רצונו שמתח בידו אבל לכנוס לסוכת חבירו כשאינו בביתו בלא שאלת רשות כתב הט"ז דשרי דניחא ל' לאינש ליעבד מצוה בממונו כדאמרין גבי לולב בס"י תרמ"ט ודוקא כשבעל הסוכה אינו שם אבל בשעה שהוא שם אפשר דקפיד עליו שלא יראה חבירו עסקיו ואכילתו ואז אסור בלא שאלת רשות והא"י רבה חולק עליו כיון שסוכה צריך לה בכל עת יכנסו לכנוס שם כשאחר שם ומסתמא לא ניתא ליה כשנכנס אחר שם ולכן בעי נטילת רשות דוקא. ולענ"ד אין ליתן בזה כלל השוה לכל שמסתמא על חבירו שאותב אותו ולבו גם בו לא יקפיד ועל אדם שאינו מבירו או שאינו אוהבו יקפיד ולכן הכל תלוי כפי מה שאומד דעת חבירו אם יקפיד או לא יקפיד. ואם נטל רשות מאשתו של חבירו כשאינו בביתו נ"ל דמהני דכיון דהרשתה אשתו מסתמא לא יקפיד ועיין מה שכתבתי סי' תרנ"ח ס"ק ו': (ה) בקרקע. גם כאן הפ"י נגד רצונו שמוחה בידו והב"ח כתב ג"כ כלשון הרמ"א שלא יעשה סוכה לכתחלה בקרקע של חבירו ופי' בפ"מ דאפילו אמרינן דלישב בסוכתו של חבירו שלא מדעתו מותר דמסתמא לא יקפיד מכ"מ לבנות סוכה בלא נטילת רשות בחצירו אסור דבכה"ג לא אמרינן ניתא ל' לאינש ליעבד מצוה בממונו וצ"ע עכ"ד ודבריו תמוהין שהרי הב"ח לא העתיק רק לשון הרמ"א וכיון דכמה שכתב בסמוך לזה דלא יכנסו לסוכת חבירו שלא מדעתו איירי נגד רצונו שמוחה בו ודאי גם מה שכתב וכן לא יעשה בקרקע של חבירו איירי כן שמוחה בידו אבל סחם בלא רשותו אפשר דמותר ג"כ ופשוט הוא דמוה לא איירי הב"ח ולכן נ"ל דגם בזה תלי באומדן דעתו של חבירו כמש"כ ס"ק ד: (ו) רבים. כתב המג"א וצ"ע שנהגו קצת לעשות סוכה ברה"י וא"כ סוכה גזולה היא וא"ל דבני העיר מוחלין להם דהא ברה"י יש לכל העולם חלק בהן עיין בח"מ סי' קס"ב ס"ב ואת"ל דכל ישראל מוחלין הרי יש לעכו"ם חלק בהן וכו' וא"כ אסור

בבני יצק

הרב"ה ר' יצק

לעשות סוכה ברה"ר שעכ"מ לא מחלי ואע"ג דבדיעבד כשרה מכ"מ נ"ל דאין לברך עלי' וכי וא"כ הוי ברכה לבטלה עכ"ל אכן העולם אין נוהרין בזה דבהרבה מקומות עושין סוכות ברה"ר ומברכים עליהם ולענ"ד הדין עמהם דכרי המג"א תמוהין לענ"ד כמה שהביא רא"י מח"מ סי' קס"ב דברה"ר יש לכל העולם חלק ולא מועיל מחילה

מבני העיר שהרי אדרבא שם מבואר דמבואות המפולשות לדרך עיר אחרת ובקשו בני אותן המבואות לסתומן בני אותה העיר מעבדין עליהם ואפילו יש להם דרך אחרת לעבור משם ע"ש הרי דדוקא בני אותה העיר יכולים למחות אבל בני עיר אחרת לא ולפי מה שכתב הסמ"ע גם בני אותה העיר לא יכולים למחות רק כשדרך זה קרוב יותר אבל בלא"ה לא וא"כ למה לא יועיל מחילת בני העיר לעשות סוכה ברוחב הרה"ר והלא יש רשות לבני העיר לסתום עירם מבלי ליתן רשות לעבור דרך עירם ואין בני עיר אחרת יכולים למחות ביום ועוד תימא על המג"א

דאדרבא מח"מ שם ס"א יש רא"י להתיר דהא כתב רמ"א שם והוא משו"ת הרשב"א דאם נתן המלך רשות להעמיד דלתות כמכבי שלהן דינא דמלכותא דינא כי השוקים והרחובות שלהן יכולים לעשות בתן מה שירצו ומעתה כיון שהכל תחת רשות המלך בין הרחובות שבתוך העיר בין אותן שחוץ לעיר וכיון שהמלכות יש לה רשות למחות ואינה מוחה מסתמא מוחלת על זה לעשות סוכה ברה"ר ואין כאן איסור גזילה כלל ולכן גם התקנה שרצה למצוא בפ"מ שישכור המקום משר העיר כמו לענין שתופי מבואות לא מסתבר לענ"ד דדוקא התם צריך לשכור מפני שצריך הכל להיות תחת רשותו דוקא דאל"כ לא יכול לעשות שתופי מבואות אבל בסוכה שיוצאין בשאלה ל"צ שכירה רק נטילת רשות משר העיר וזה מסתמא נתון לו מדלא מותין בידו ולכן שפיר יכול לברך. ועוד דכבר הוכחתי בחידושי דמה דאסרינן לעשות סוכה ברה"ר זה דוקא כשאין לו חלק בה כגון שהוא מעיר אחרת אבל כשיש לו חלק בה מותר דדומה יותר לסוכת השותפין ממה שדומה לגזילה כיון שגם חבירו יכול לבנות סוכה כן. ובלא"ה כ"כ הא"ר על המג"א כיון שקרקע אינה נגזלת לא הוי מצוה הבאה בעבירה לענין שלא לברך עליה ולכן אין לרעור על העושין סוכה ברחוב העיר ומברכים עליה ובלבד שתהא שמורה מן הגנבים כדלקמן סי' תר"מ ס"ד ע"ש: (ז) בעצמם. כתב הט"ז נ"ל במקום שיש רשות לאנשי המקום ליקח עצים מן היער כדינא דמלכותא אין איסור אם לוקח ישראל בעצמו שם לסכך עכ"ל ולפי מש"כ סי' תרס"ד ה"ה ג"כ במקום שהעצי היער הם של שר העיר והוא נתון רשות לקצוץ שם כל מי שירצה בחנם או בדמים ג"כ אין איסור אם קוצץ הישראל בעצמו. וכן אם נכרי יש לו שדות ויערים מדין המלכות ג"כ שרי כשנותן רשות לישראל לקצוץ דמעשה אין חשש במה שסתם עכו"ם גזלי ארעתא מישראל הם כיון שעתה הם שלו מדין המלכות אבל בלא רשות הנכרי ודאי אין לקצוץ כיון דעתה גזול מנכרי וגזול נכרי אסור כדלקמן סי' תרמ"ט ס"ק י"ג ואף שהא"ר כתב על פסק הט"ז וצ"ע מכ"מ לענ"ד יש לסמוך על זה דהא בלא"ה ריא"ו בש"ג ור"י מתירין במקומות שלא היו שם רוב ישראל מעולם ולכן עכ"פ יש לסמוך בצירוף ב' היתרים ביה: (ח) תקנת. שתקנת חכמים כצ"ל וכן הוא בלבוש. וכתב המג"א ומותר אח"כ לישב בה לכתחלה כדאיתא בעובדא דריש גלותא עכ"ל אכן כטור כתב יצא בדיעבד דוקא וכן נלענ"ד דהוא דריש גלותא אין ראייה להתיר לכתחלה דאפשר כשישבו שם לא ידעו שגזולה היא דהא העבדים גזולה כמו שכתב רש"י שם וא"כ י"ל כשישבו עדיין לא ידעו שגזולה היא וכשידעו כאמת לא ישובו עוד עד ששלם דמי עצים ואז ודאי מותר לכתחלה דכיון ששלם שלו היא אבל קודם ששלם י"ל

עיקר דהא מדאורייתא פסול בכל ענין כמש"כ הר"ן וחוספ' עכ"ל אכן בב"י כתב שרש"י והטור חולקין על בעל העטור ולכן השמיטו כאן ומש"כ המג"א בשם הטור הוא הטור בשם בעל העטור וראית הב"י שרש"י חולק על זה היא מדלא מצא סוכה גזולה שפסולה רק סוכה שע"ג העגלה ולא ג"כ כשאין רוצה ליתן דמי עצים ולפי"ז אדרבא דעת התוספ' והר"ן מוכח ג"כ כדעת רש"י דטרחו ג"כ למצוא סוכה גזולה ולא כתבו שזה סוכה גזולה כשאינו נותן דמים ולכן מש"כ המג"א בפשיטות להחמיר צ"ע: וכתב הפ"מ דאם קנה סוכה בשנינו מעשה גמור יצא בדיעבד גם אם לא נתן דמים ע"ש ולפמ"ש"כ דאפילו באינו רוצה ליתן דמים ולא קנה בשנינו יצא בדיעבד כש"כ כאן: (י) העגלה. וה"ה סוכה הבנויה ע"ג קרקע ואינה מחוברת כלל לקרקע וכש"כ כשעומדת על גלגלים שיכולה להטלטל ממקום למקום דשייך בה גזולה כ"כ בפ"מ. אכן לפמ"ש"כ בחידושי צ"ע. ונ"ל שה"ה ג"כ בגזול סכך שה"י מונח על

הסוכה ולא ה"י מחובר בה דשייך גזולה מדאורייתא ואפשר דגם בזה שייך תקנת השבים אם ה"י צריך לסתור סכך שלו וא"צ לשלם רק דמי הסכך ולכן נ"ל דבסוכות כאלה ישב בה באין לו אחרת אבל לא יברך: (יא) לא יצא. ערס"י תרמ"ו וגבי סוכה הוי כמו לולב כ"י ראשון דמתיב לך למעוטי גזולה (מג"א) פ"י דאפילו להנך שיטות דס"ל בסי' תרמ"ט דגזול לא פסול כשאר הימים חוץ מיום ראשון רק לגנב ולגזולן עצמו אבל אם נתן לאחרים לא הכא פסול גם לאחרים כל ז' דכל ז' הוא מדאורייתא. אלא שראיתי לחקור כיון שפסול גזול אחיא מתג הסוכות העשה לך כדאמרין בגמרא דף כ"ו א"כ נימא דרק סכך גזול פסול ולא דפנות גזולות דהא סוכה סכך משמע ולא דפנות ומה"ט פליג הרא"ש על הרמב"ם דאסר גם דפנות כהנאה כמבואר סי' תרל"ח ולא מבעיא לשיטת הרא"ש וסייעתו דפשיטא דלך לא קאי רק על הסכך אלא דגם לשיטת הרמב"ם וסייעתו י"ל כן דמה שאסר הדפנות כהנאה כתבתי הטעם בחידושי משום דילפינן מיתורא דהיקשא לחגיגה אבל לענין גזול דליכא ייתור גם להרמב"ם י"ל דלא קאי רק אסכך דמ"ש מבאספך מגרנך ומיקבך דדרשינן מיני פסולת גורן ויקב דסמך לקרא דלך ולא קאי ג"כ רק אסכך ולא אדפנות. והנה בגמרא באמת ה"י אפשר לפרש דאין פסול גזול רק בסכך וכ"מ מלשון הגמרא דף ל"א דקאמר אבל גזול עצים וסיכך בהם ולא קאמר ועשה מהם סוכה אבל מלשון הפוסקים שהוזכרו בסי' זה בטי"ז לא משמע כן אלא דגם דפנות גזולות פסולות ולכן נ"ל כיון דלפמ"ש"כ התוספ' סוכה דף ט' יש שני טעמים לפסול סוכה גזולה קרא דלך וטעם דמצוה הבאה בעבירה וזה פשוט דמה"ב שייך ג"כ בדפנות דהא עכ"פ כלא דפנות אינה סוכה א"כ הדפנות משלימות המצוה ולכן י"ל דדפנות גזולות פסולות מטעם מה"ב. אכן כיון דמה"ב אינו רק מדרבנן כמש"כ התוספ' שם א"כ יצא נפקותא לדינא דסכך גזול פסול מדאורייתא ודפנות גזולות מדרבנן ולכן באין לו סוכה רק גזולה אם הסכך גזול א"צ לישב בה אבל בהדפנות לכד גזולות צריך לישב בה אבל לא יברך כעל שאר פסולי דרבנן דאין מברכין על מה"ב כמבואר סי' תרמ"ט. גם יש נפקותא לענין אחרים דסכך גזול פסול גם לאחרים אבל דפנות גזולות מותרות לאחרים ולא שייך בהם מה"ב שהרי הם לא גזלו לשיטת ה"ה"א בסי' תרמ"ט אכן לפני ייאוש פסול גם לאחרים מטעם מה"ב לפמ"ש"כ המג"א שם ועיין מש"כ שם: (יב) בקרקע. יש בזה פלוגתא בין התוספ' והג"א דהתוספ' כתבו שבנה אותה מדעתו של שמעון והג"א כתב שלא מדעתו דוקא אבל מדעתו נחשבה כקרקע ראובן וליכא גזולה גבי שמעון ועיין במג"א שהאריך בזה ומחצית השקל ביאר דעתו בטוב טעם ומסקנתו דבין מדעתו ב"ו שלא מדעתו ונחשבה כקרקע ראובן וליכא

ועשיר פריך מאי קמיל ויש מצינים והולך לשנוי מיד הכיני
עלים דשכיחי עיש חרקה היטב כי הוא ככון צמיד :

ד' ובענין העושה סוכה צקרקצ רהיר דחיתא צשויע קיי חרליז צדיעצו ילא ועיי

צמגיא קקיג סתמה צמה טהגו לעשות סוכה צרחוצות דכהי
דכי העיר מוחלין זיימ יס לכל העולם חלק, וחטיל דישיראל
מוחלין אזל הלל הנכרים אינם מוחלין, עיש טהעלה להלכה
דאין לצרך על מה טהגו העשווי צרהיר, ולענין כראה צמיד
ללמד זכות על מה טהגו צמנה עיירות לעשות סוכה צרחוב
רהיר ולצרך דלה מצעי' לשיטת רשי' דגול גוי אינו אסור
אלא מטום חילול השם, איכ כל כהיג כיון דנעשה צרקות
פקודי העיר פשיטא דליכא מטום חושיט, ונהיט כראה דהולך
רשי' לפרש צהאי דאונכרי דגולו ארעא מישיראל כינהו
ולאו מנכרים מטום דגול עכרים אינו אלא מדרבנן ועבירה
דרבנן לא מנכבז מלוא דאורייתא כמש"כ מההש"ק דנרשי'
פרק כל טעה צמהני דמלוא טל טבל, עיש, מוכח דצטנל
דרבנן איי מטום מלוא הציע עיש ויחצאר עוד צמי תרומיי
צמיד, אלא מטום דהכא רשי' ארי' ליכא ליון דהישיראל
יהיז דני אסור ולא קנשתרשי' לי יידי ליכא מטום חושיט,
ואין כאן אפי' ארי' מטויה הולך רשי' לפרש דחס עכרים
גולו ארעא מישיראל כינהו, מיהא אפי' לשיטת הרמב"ם
דגול עכרים אסור מהיט, כיל דזיימ כיחא שפיר דצמנת
הקשה הנהרשיל על זס הא חמורה לישראל באמרה צכללותיה
ופרעותיה ולא לצני כה, ואיכ איך מלינו לומר דגול גוי אסור
מהיט, ועיי צתשו חכס צני קיי כי דלאו מטום לחא דגוי
עיטקרי, אלא שישיראל מחיר טלא לגול טלא לקיות צנפטו
מדות רעות טל חמקות וגול, ולפיי יס חילוק גדול צין
גול ישראל לגול גוי דרבנן ישראל עיקר הקפידא היי כני
טלא יחסקר עמון לישראל צעליו ואין חילוק אי משהרשי' לי
לגולן או לא משאיכ צגוי כיון דלא קמיד רחמנא על טלא
יחסקר ממוכח דגוי אלא מהישיראל לא יעשה עולה מטויה צהכי
אונכרי כיון דהישיראל מטלס דמיו ולא משהרשי' ליה יידי
הישיראל לא עשה טום עולה ולי' טעמא טלא יקנה צנפטו
הרגל מדות חמקות ועולה צמנת לא מיתקרי כלל מטויה
הולך רשי' לפרש צני אונכרי דגולו ארעא מישיראל כינהו
והאי טעמא גופא כיחא כני צני סוכה העשוין צרחוצות
דישיראל לא משהרשי' לי יידי, דהא אינו עושה אלא לקיום
המורה, לי' טעמא דחיל כלל, מטויה יס כאן היטר גמור :

ועיי עוד לקמן מה טכחצני עפיי דצר ככון צמיד צמגיא קקיד וריק טס צמשיכ המגיא דחס גול

עלים וסיך צהס דקיייל ילא דצכהיג צרוכי כני מצרך
כדמוכה מענדיל דהאי סתחא דרבנן דריש גלותא משהמא
צרוכי הי מצרכי, ועכליל טעמא דמילתא עפיימשיכ צס הפכיי
דצקין הי כמו צהיטירא חתי ליי' כיון דמחמת תקייט
עצרו צבן תקתחא שאין לו אלא דני עלים הי כאלו חטרלה
הגול ליקח דמיו וצוה כראה לייט צמיד כמין חומר הא
דאמר ריי פעיית הי דא ואין לה אלא דני עלים צלצד,
ורבים ראו כן תנאה למה לי למימר פעיית הי, וכו וייק
אין לה אלא דני עלים צלצד מהיכית כינא טיהא מביע לה
יותר מרני עלים הלא עיקר הצרותא דאין לריך להחזיר לה
העלים מנת ולא הי לריך לומר אלא אין לה כיה דני
עלים, ולהכיל יי צוה כוי'ס, דלפי מיש עדיק קבין תקייט
מקבין דאורייתא דאלו צקבין דאורייתא היכא דקביא כני
מעיקרו וליכא מטום מלוא הציע מיי צרוכי לא מצרך משאיכ
צקבין טהוא מחמת תקייט;

ודנה לכאורה היכא דבלאיה כבר קיי לי מחמת יאוש ושינו לא שייך תקייט כיון דצלאיה אין לריך לשלם

אלא דמיס, ואיכ כיון דגול עלים וסיך צהס איכא טינו
אין לורך לתקייט וטוב הוליל דאין לו לצרך מטום דהו'
מלוא הציע, מיהא יי כיון דהוי טינוי החחר לברייתו
ומצוחד צמוס דטינוי החחר אינו קונה צלא יאוש, ולפיי
יי ליהיכ אלו הי טתקה האי סתחא והייל לחייט טמא
כבר כתיאקה ואיכא יאוש וטייט ולא שייך תקייט צמנת
הי אסור לצרך, ועייכ הי לריך לשלם לה דמיס ככל
אשר טאלה כי היכא דהסוכה חיי ראו לצרכה, אזל כיון
דלוחה איכ הרי לא כתיאקה ואין כאן קבין והולרכנו לאסקוי
לתקייט טוב שפיר ומצרכין עלה ואין לריך לפייקה צדמים
ככל חפץ לצצה, אלא קני צדמי עלים צלצד והיינו דאמר
ריי פעותחא הי ואין לה אלא דני עלים צלצד, ועפיימשיכ
כתיטצ שפיר הא דאמר רבינא האי כטורח דמנולתחא עצרו
רבנן תקתחא מטום תקנה מרי, ופריך פשיטא מיש מעלים
עיש, והקשה הפכיי מאי פריך הא יי דוקא צני עלים דיט
כאן יאוש וטינוי מעשה הוא דאמר ריי גול עלים וסיך
צהס דיה כשרה אזל היכא דליק אלא צתקתחא דרבנן והייל
דפקול מטום מלוא הציע, ולפיימשיכ כיחא דהא עייכ מוכח
מדברי ריי דהיכא דקיי צתקתחא דרבנן מטום תקייט
עדיק מהיכא דקביא צקבין דאורייתא דהא למאי דאונן
אליצא דריש עייכ א"א לומר האי סברא דהקבין דמעיקרו
וההיז יידי מהיזיו ומיי מודה ריי גול עלים וסיכ צהס,

ועיי צהיי חייס לפי לולהיג הציא צס צהריח אלפאכרדארי דהא מקרא מלא הוא צחמויי דעטו קהל הצאים

משצי הגולה סוכות על גבוטיהס וצרחוב צית אלקי וצרחוב
שער המיס הרי טעטו סוכות צרהיר, והחיס תיי שפיר
דפשיטא צישיראל טרויין על ארמתן לא הפקירו רהיר טלהס
צני ככר להפקיעס מקויס מלוא השס, ועייט עוד :

ונפת"מ צהיי צי טעמיס סכחצני דלפי הטעס מטום דעפיי דינא דמולכותא הי הרקות הרצים

האיך קאמר רבינא סתחא צכטורח דמנולתחא עצרו רבנן
תקתחא מטום תקנה מריש דהייל לפרש דמיי לא יצרך,
וכן הקשה כבר המהרי"ם לוצלין ותי דחוק ויחצאר צמיד
עוד לפיכיו מיהא לפיימשיכ הפכיי כיחא שפיר דייכ לא
אמריין כן אלא היכא דקיי צחיטור אעיג דמלוא הציע לא
הי מיי אין לו לצרך אזל היכא דקביא מתקייט כיון דהוי
כמו קביא צהיטר שפיר מלי לצרך, והסתחא יי דהא גופא
קמיל ריי דאפי' לריא דייכ לייס לי' הך סברא דהיכא
דקביא מעיקרו לאו מלוא הציע הי כדמוכה מדפקול צחוקק
אח חצרו והוליאו מטוכחו כדאמרן, מיי מודה גול עלים
וסיך צהס דקיי צתקייט הייל כאלו צהיטירא חתי ליה,
ופקייט כני לדין לענין צרכה דמרי'א טעמע לצבן כיון
דריא מודה היכא דאיכא מטום תקייט ועכליל כצרכה הפכיי
הייל איכ הטיי לדין אעיג דלענין צרכה לא מהני מה
דעשה צו קבין מעיקרו מיי היכא דקיי מתקייט עדיק ושפיר
א"א לריך ולי' צמיד :

ועיי עוד לקמן מה טכחצני עפיי דצר ככון צמיד צמגיא קקיד וריק טס צמשיכ המגיא דחס גול

עלים וסיך צהס דקיייל ילא דצכהיג צרוכי כני מצרך
כדמוכה מענדיל דהאי סתחא דרבנן דריש גלותא משהמא
צרוכי הי מצרכי, ועכליל טעמא דמילתא עפיימשיכ צס הפכיי
דצקין הי כמו צהיטירא חתי ליי' כיון דמחמת תקייט
עצרו צבן תקתחא שאין לו אלא דני עלים הי כאלו חטרלה
הגול ליקח דמיו וצוה כראה לייט צמיד כמין חומר הא
דאמר ריי פעיית הי דא ואין לה אלא דני עלים צלצד,
ורבים ראו כן תנאה למה לי למימר פעיית הי, וכו וייק
אין לה אלא דני עלים צלצד מהיכית כינא טיהא מביע לה
יותר מרני עלים הלא עיקר הצרותא דאין לריך להחזיר לה
העלים מנת ולא הי לריך לומר אלא אין לה כיה דני
עלים, ולהכיל יי צוה כוי'ס, דלפי מיש עדיק קבין תקייט
מקבין דאורייתא דאלו צקבין דאורייתא היכא דקביא כני
מעיקרו וליכא מטום מלוא הציע מיי צרוכי לא מצרך משאיכ
צקבין טהוא מחמת תקייט;

ודנה לכאורה היכא דבלאיה כבר קיי לי מחמת יאוש ושינו לא שייך תקייט כיון דצלאיה אין לריך לשלם

אלא דמיס, ואיכ כיון דגול עלים וסיך צהס איכא טינו
אין לורך לתקייט וטוב הוליל דאין לו לצרך מטום דהו'
מלוא הציע, מיהא יי כיון דהוי טינוי החחר לברייתו
ומצוחד צמוס דטינוי החחר אינו קונה צלא יאוש, ולפיי
יי ליהיכ אלו הי טתקה האי סתחא והייל לחייט טמא
כבר כתיאקה ואיכא יאוש וטייט ולא שייך תקייט צמנת
הי אסור לצרך, ועייכ הי לריך לשלם לה דמיס ככל
אשר טאלה כי היכא דהסוכה חיי ראו לצרכה, אזל כיון
דלוחה איכ הרי לא כתיאקה ואין כאן קבין והולרכנו לאסקוי
לתקייט טוב שפיר ומצרכין עלה ואין לריך לפייקה צדמים
ככל חפץ לצצה, אלא קני צדמי עלים צלצד והיינו דאמר
ריי פעותחא הי ואין לה אלא דני עלים צלצד, ועפיימשיכ
כתיטצ שפיר הא דאמר רבינא האי כטורח דמנולתחא עצרו
רבנן תקתחא מטום תקנה מרי, ופריך פשיטא מיש מעלים
עיש, והקשה הפכיי מאי פריך הא יי דוקא צני עלים דיט
כאן יאוש וטינוי מעשה הוא דאמר ריי גול עלים וסיך
צהס דיה כשרה אזל היכא דליק אלא צתקתחא דרבנן והייל
דפקול מטום מלוא הציע, ולפיימשיכ כיחא דהא עייכ מוכח
מדברי ריי דהיכא דקיי צתקתחא דרבנן מטום תקייט
עדיק מהיכא דקביא צקבין דאורייתא דהא למאי דאונן
אליצא דריש עייכ א"א לומר האי סברא דהקבין דמעיקרו
וההיז יידי מהיזיו ומיי מודה ריי גול עלים וסיכ צהס,

על צרחוב גמור
ארי תי' ס' קצ

צדקה ומושל העיר איכ עכ"פ צעין מיהא שיטול רשות ומושל העיר אזל כ"ו שלא כהן לו רשות על זה איכ"כ דהויל מלכה הצביע ואין לו לצדק עלי וזה כיחא דלא תיקשי נמי מתיירושלמי פ' לולא"ג לוי צר זוגי עבד קוכה צרה"ר ואיל ר"ל מ"י כהן לך רשות, ועיי' מה צה"י ח"ס ז"ל, ולהכיל כיחא צק"ד כיון דעכ"פ צעין רשות ומושל העיר, וכראה דמירושלמי זה ראי' לדברי דאיכ וייק מ"י כהן לך רשות הלא פשיטא דלא טול רשות מכל העולם כלו והויל לומר צפשונו דלא כהן לעשות כן אזל לפי מה שכתבתי כיחא צק"ד: L

טז) ובענין אם גזל קוכה העשו"י גרש הספינה וכו' לא ילא, עיי"ש מ"ג"א ס"ק ו' דג"י קוכה הוי כונו לולצ צדיק ראשון דכתיב לך לונטוי גזולה עכ"ל ועיי' צוהש"ק מ"ש"י לפרט דברי המג"א דה"י דב"ק"י הרמ"ע הביא המחבר שיטה האריח דלאחרים כשק"ס ד"י מ"י"ס צנוד וגזול ולא מ"פסל אלא לגב צלצה, והיינו צשאר י"ס דלא צעין לכס, על זה כתב מה"א דכ"ח אין חילוק בין יוציר לשאר י"ס וצבלס פקול אפי' לאחרים דצבלמ"א ד"י מ"י"ס כתיב ולקחתם לכס צדיק, וצשאר י"ס לא צ"י לכס וצש"כ צוכה כתיב חג הקוכות העשה לך טענת י"ס ומלך מועט"י איכ הרי כתיב ג"י טענת י"ס ונהנוצט קוכה גזולה כל טענת י"ס איכ גם לאחרים פסולה כל טענת עיי"ש, ודבריו צה ל"ע"ג איכ"כ דקוכה אין ט"ס חילוק בין יוציר לשאר י"ס ויהא כיון דלשיטת האריח הטיל ע"כ ל"ל דלא הוי מהצ"ע אלא לגב ע"מ"ו ולא לאחרים שלא עשו עבירה איכ הו"ל למימר, צוכה כמי איכ פסולה לאחרים כיון דל"ת צ"י וטוס מהצ"ע והא דמיעט רחמנ"א קוכה גזולה הי"ו להגזלן ע"מ"ו ומטוס מהצ"ע, ו"ל דהמג"א הוי ק"ל דטעמ"א דמיעט רחמנ"א לך ג"י קוכה לאו מטוס מהצ"ע ה"א כלל אלא פקול גנופה ה"א כמו שאר סך פקול וכיו"צ, ואיכ אין כפיק"ו צין לו לאחרים, ואס אמת כהן הרצ יח"ש צפ"ר קוסי"י החוס' למה לי קרא ג"י קוכה לונטוי גזולה ח"ל מטוס מהצ"ע ולהמג"א לק"ו דנפק"ו לג"י אחרים דוהצ"ע ליכא אזל מ"י"ו מ"פסל מטוס קוכה גזולה דה"י פקול גנופה ומדלא משגי הכי ט"מ דהחוס' ק"ל דקוכה גזולה כמי איכ פסולה אלא מטוס מהצ"ע, וכן מצו"ר צה"י כמי הרמ"ע צ"י פ' לולא"ג דה"י קוסי"ת החוס' הכ"ל דמוקוכה ילפינן דוהצ"ע מפסל צבל המלות עיי"ש, ודברי המג"א ל"ע"ג צה, ועיי' מה שכתבתי לקו"ן צמו"ן צק"ד לונטוט מה ספיקו של הפרי ומג"ד"ס: L

יז) ובענין אם ראובן צנה קוכה צקרקע שטעו"ן, וטעו"ן תקף ראובן והול"ו וסוכתו וכו' דלא ילא צה, עיי' מ"ג"א ס"ק"ו, דהנה צחוקי קוכה דף ל"א איחא היכא דצנה קוכה צקרקע של שטעו"ן מדעתו והמחש"א הגיה ד"ל"ל שלא מדעתו וכ"כ הצ"ח והר"מ, וכן איחא צג"א"ש, אזל היכא דצנה מדעתו של שטעו"ן וש"ב תקפו והול"ו ומוכחו הו"ל כקוכה שאולה דקרקע אינה גזולה וכיון דהש"א"ל קרקעו לראובן הו"ל כשלו כל ז' י"ס, והמג"א כתב לייצ"ב הגירסא שלפנינו ד"ל"ל ה"י קוכה כיון דעו"רת לכתור אין דינו כצ"ח אלא כחלוט, וחל"י אם חלרו של מש"א"ל ומשכיר צרש"ה השוכר או צרש"ה המשכיר קאי, דלשיטת רש"י חלר המוש"א"ל אינו קונה למש"א"ל, ואיכ לא הוי קוכה גזולה כיון דליק ואכתי צרש"ה"י דש"א"ל קיימ"א, מש"א"כ לונה דאיחא צה"י"ן ק"י ט"י"ג דחלר המוש"א"ל קונה למש"א"ל, איכ חפ"ו

צחורצוהו של חצרו שלא מדעתו יכול לומר עליי ואצניי אי כותל ואיכ הכנין של הצוכה הראשון חס שהול"ו צחקה גזל ומטו העלים וה"ל קוכה גזולה, אזל לומר דהב שטע"ס והאצני"ס לצבל הקרקע ודמ"ס חייב לו איכ אין כאן קרקע גזולה ולא משכחה לה אלא כצבכ"ו מדעתו דוקא חס הול"ו צמו"ך ימי שאולתו עיי"ש, ולולי דצ"ק ה"י כ"ל צפשיטות דד"ן זה אינו אלא צוכה צין המחצ"ר לקרקע, אזל הש"א קיימ"ן צשיטת המג"א דקוכה לא חצ"ו כמחצ"ר לקרקע מטוס דעו"רת לכחור, איכ פשיט"א דלכ"י"ע יכול לומר עלי ואצניי אינו כותל כ"ל פטו"ה ומ"ו לפימ"כ המג"א טעמ"א צעי מ"ש דקק"ו החוס' מדעתו (דהו"ל לכח"ו קמ"א וכדנקט הרמ"א סתמ"א) הא צבל מדעתו כש"כ דהו"ל קוכה גזולה, דוח"ל דלצ"ח"א נקטו מדעתו דהו"ל לכח"ו קמ"א וכדנקט הרמ"א סתמ"א, מח"ך כך ל"ע"ד צפ"ר, דלכח"ר י"ס לחמה אלא דמח"ר"ן צש"ס למ"ד קרקע אינה כגולת קוכה שאולה הוא, דמ"מ לפקול מטוס מלצ"ע דה"י ל"א כל האזרח ה"ח צעי לך מוט, ואיכ עכ"פ צכ"ה"ג לא אחר"י ואיכ לה"ו מלצ"ע וכן הקשה הח"ס והכפ"ת ו"ל כמ"כ ע"ד צמ"ד"ו דלכח"ר מח"ן שגול וחטף איקור"ל דע"ד ש"ב וש"ב אין כאן איקור, אלא צמטלנ"ן צבל רגע צעמוד והחזיר קאי ועוד צבל רגע מש"א"כ קרקע שלא כית"ן להצ"ן מח"ן שצ"ר הול"ו ל"ה מוקוכתו איקור"ל דע"ד ע"ד וא"ן כא"ן מהצ"ע, כ"כ הח"ס צה"י לול"ה"ג, וש"ב מלצ"י קוסי"י ז" צמ"ד"ו הרמ"ע"א למ"י קוכה והמעי"ן צמ"ד"ו י"ר"א צכ"כ"ן ג"כ לצצ"ת הח"ס הכ"ל, ולפ"י כ"ל צעושה קוכה צחל"ו של חצרו שלא מדעתו ה"י דשפ"ר כ"י המג"א דקוכה גזולה ה"א היכא דע"ל חל"ר כח"ר"ן לגחלו מ"מ כיון דה"א לא הול"ו הקוכה מרשות ראובן להכניקו צמו"ך חלרו אלא שלא מדעתו צ"א ראובן לגזולו וד"י מקצצ"ר דא"ן שטעו"ן צבל חל"ר מח"ו לט"ל"ך הקוכה אחר"י אפי' למ"י אלא אס צ"א צ"א ראובן מח"ו להצ"ע"ה א"ל"ה וכיון דכתיב"ג ל"ל דצבל רגע ורגע רמ"א עליי מלות השצה ש"ב לא הוי מלכה הצ"ה צעבירה ד"ל איקור"ל דע"ד ע"ד, ולפ"י אי"ש דקק"ו החוס' מדעתו דדוק"א צצנה קוכה מדעתו וש"ב תקפו והול"ו דצה רמ"א עליי מלות השצה מ"פסל מטוס מל"ה מהצ"ע מש"א"כ צצנ"ו שלא מדעתו ומ"ו"צ שפ"ר קוסי"י המהר"ש"א, והש"א דל"ת לה"י רווח"א שטעמ"א צק"ד לייצ"ב קוסי"י החוס' על רש"י דדחק לאכ"ו"י קוכה גזולה צעש"ו צרש"ה הספינה, והק"ו צחוקי דהומ"ל צפשיטות כ"ל ולהכ"ל כיחא צק"ד דרש"י לשיטתו ק"ל צצ"ו דחל"ו של מוש"א"ל אינה קונה להמש"א"ל איכ צעש"ו מדעתו לא קנאה ואכתי צרש"ה הכגול קאי והו"ל קוכה שאולה וא"י צעש"ו שלא מדעתו צל"ה"ה ה"א הוי מהצ"ע ומטעמ"א דפריש"ת ואיכ צעושה קוכה צחל"ו של חצרו לא משכחה לה דחפ"ק"ל מטוס קוכה גזולה, דממכ"פ"ש צעש"ה מדעת חצרו לאו גזולה ה"א לדעת רש"י כיון דא"ן חל"ר קונה להמש"א"ל ה"ל צרש"ח"א דש"א"ל והו"ל קוכה שאולה, וצעש"ה שלא מדעתו לא מ"פסל מטוס קו"י, דה"א קו"י לא מ"פסל"י אלא מטוס מהצ"ע וכה"ג לאו מהצ"ע מטעמ"א דפריש"ת, ואי"ש צק"ד, ולדעת המג"א והרמ"א דקפסקו וה"י הקוכה פסולה, עכ"ל"ל דצח"ת קו"י לאו מטוס מהצ"ע פסולה אלא פסולה דגופה ה"א כשאר סך פקול, ומ"ו"צ עיי"ש קוסי"י החוס' ל"ל לך לונטוי גזולה ח"ל מטוס מהצ"ע, ולהכ"ל י"ל דל"ע"ד קרא היכא דעשה קוכה צחל"ר שלי"ח שלא מדעתו וש"ב תקפו והול"ו ומוכחו דכ"ה"ג מהצ"ע לא הוי מטעמ"א דפריש"ת כיון דלא רמ"א עליי מלות השצה, ומ"מ פסולה מ"ה"ת מטוס

נחמיה ח

פמ

כתוב בתורה אשר צוה יהוה ביד משה אשר ישבו בני ישראל
 בסכות בהג בהדש השביעי : מ ואשר ישמיעו ויעבירו קול
 בכל עריהם ובירושלם לאמר צאו הדר והביאו עלינו ועלי
 עץ שמן ועלי הדם ועלי תמרים ועלי עץ עבת לעשת ספת
 בפתוב : מ ויצאו העם ויביאו ויעשו להם סכות איש על
 גגו ובחצרותיהם ובחצרות בית האלהים וברחוב שער המים
 וברחוב שער אפרים : י ויעשו כל תקהג השבים מן השביו

ת"א לאו סכר . סוכה ל"ב : ויסעו כל . ערכן ל"ב : ויקרא . ענינה ל' : רשמי

(ס) וקשר ישמיעו . וזו אשר ישמיעו קול לחוג את הג הסוכות וכן נהג המקרא לדבר כענין הזה כמו
 המר לעבר ויעבר לפניו (מ"א ו') : ועלי הדם . מפורש במ"ס סוכה זהו הדם שנטה שתינו רחוי ללולב כי
 אם לעשות סוכה : ועלי המרים . ללולב : ועלי עץ עבות . זהו הדם הראוי ללולב כדמפורש במ"ס סוכ' :
 מצורת דוד
 כל העם : להשכיל . לקרות גם כזונתם סגל לדעת מלוח שהקו כמו ויהם סגל (כמדבר י"ג) : (עו) ויעבירו קול .
 ה' א"כ חטויה : (עו) והאשר ישמיעו . הוא מקרא קצר הוא ענין סכרוס כמו ויעבירו קול במחנה (שמות ל"ו) :
 וכלו לחמר וזו אשר ישמיעו וגו' : עלי זית . ענינים . מלשון עב ור"ל מרובכ בעלים וקלושים זע"ו וכן שם
 ענינים ע"ס העלים : עץ שמן . הוא עין חילן סרק : ועלי
 הדם . הרז"ל שהוא הדם שנטה שחין כשר ללולב וזו
 עבותות סוכה (שם כ"ח) :

להביאו לסכך כהם את הסוכה עם עלי זית ועלי עץ שמן : ועלי תמרים . זה לולב : עץ עבות . זה הדם אשר עליו
 קלושים זה בזה הכשר ללולב וכו' שם להביאו האלהיו וערכו נחל ולא וקרא לקצר בדבר המוכן : לעשות סכות :

הפחה

באר הענין

לחם

גדולה שיטתו כל העם העני והעשיר יחדו (יד) אשר ישבו בני ישראל בסכות בהג , זה דבר
 זר מאל שישאל לא עשו סוכה מימי יהושע ועד עתה כמ"ס לקמן כי לא עשו מימי ישוע בן נון ס ,
 וכמו שהתפללו ע"ו בערכין (דף ל"ב) . ונראה לפמ"ס הרמ"א בא"ח סי' תרל"ז שאין לעשות סוכה
 ברה"ר , א"כ כיון דקיי"ל שירושלים לא נחלקה לשבטים , לא נמלאה עם רה"י כמו דאין משכירים בחיים
 בירושלים מפני שאינו שלהם , א"כ לא יכלו לעשות שם סוכה , ובאשר בימי עזרא קמו שניה את ח"י
 בחוקה וקדושה החנו סכ"ד שיעשו סכות בירושלים ובשאר רה"ר , וכמ"ס בתוספתא (דב"ק ס"ו) שהגלו
 ב"ד שיהיו מסוכים ברה"ר , ור"ל שזה התנו ב"ד של עזרא בחומה זמן שאל"כ לא היו יכולים לעשות סכות
 בירושלים , ומבואר בפי' שטעמוס בחצרות בית האלהים וברחוב שער המים שהוא רה"ר ממש , והתוספתא
 מדכרת בה"י ששם היה תגאי ב"ד של עזרא בעת שקדשו את הארץ , אבל בח"ל לא הותרה , בפרט במקו' עכו"ס ,
 וכמו שהקד בזה במג"א שם , והנה גם יהושע היה יכול להקין הקנה זו בעת שקדש את הארץ בפעם
 הראשון שאז היה ביד ב"ד להחיל את הארץ ע"מ כן שמקום הסוכה תהיה רה"י חמיד , ויהובע לא עשה
 כן ומימי עד עזרא לא עשו כן בני ישראל היינו לא ישבו בסוכה כנעשים ברה"ר , וכן בימי דוד ושלמה
 לא נעשו סוכות בירושלים מטעם הג"ל מפני שלא נחלקה לשבטים , ומ"ס ואשר ישמיעו ויעבירו קול בכל
 עריהם , שידועים שם ביהר ערים ויכלו לעשות סכות ברה"ר , ובזה נבין מ"ס בערכין שם שמ"ס כי לא
 נעשה כן מימי יבוע בן נון היינו שעזרא קדש את הארץ פעם שניה , ואיך תליא זה מהלשון כי לא פא
 מימי ישוע בן ? , רק שמהו בעלמנו עבואר שעזרא קדש את הארץ מהדב והיה כח בידו להחנות חנאים
 כמו בימי יהושע , ופזה מוכיח בגמר' שם דקדושה ראשונה לא קדשה לע"ל (עו) והביאו עלי זית , פי'
 חז"ל בסוכה שעלי זית ועץ שמן לסכך , ועלי הדם ועלי המרים ללולב , ועלי עץ עבות , הדם שנטה לסכך ,
 והגם שלא היה עקר כוונתו להזהיר על ד' מינים שא"כ היה לו להזכיר גם פרי עץ הדג וערכי נחל ,
 מפני שהיו בין החכמים שדרכו כר"י דסוכה אין נעשית רק מד' מינים (כמ"ס בסוכה ל"ו) , למד להם
 שיוכלו להביא עלי הדם ועלי המרים שיקחו מהם בל"ו ללודך ד' מינים , וככ"ו יביאו גם עלי זית ועלי
 עץ שמן (הוא חילן סרק כמו ועלי שמן , מ"א ו') כדי שלא יקבעו הלכה דלריך שיהיה הסק' מד' מינים
 מפני הק"ו , שעז"ל לעשות סכות בכתוב , ר"ל שלא נדרוש ק"ו סיבוי רק ד' מינים רק ככתוב : (יז) ויעשו
 כל הקהל , הוא כמ"ס שטעמו ברה"ר שהוא סוכה הקהל , שכן היה עתה חנאי ב"ד , ולכן וישבו בסכות ,
 כי עד עתה רבים שלא ישבו בסכות מפני שלא היה להם נס"י :

וכו

יב חי"ב 1

מד"ן ע"פ ה"מא"ל"מ

ולכאוי ה"ה בסוכה הנמצאת במרפסת הבית, וכדי ליכנס לה צריך לעבור דרך חדרי הבית, ודאי מקפיד בעה"ב שלא יכנס בלי רשות, ע"ש.

לעינן ברכה

המ"ב (סק"י) הביא פלוגתא אם יברך עלי,

דהמג"א ס"ל שברכתו לבטלה, אך הא"ר כתב דיכול לברך עלי. וע"ש בביאור הלכה. ויש לעיין דהיאך יכול לברך עלי והא יש איסור בשיבת סוכה זו, וא"כ יכול לומר "וציונו" לישוב בסוכה, באופן שהשיבה אסורה.

ב. נפילת רשות מאשתו ושאר בניו

הביבורי יעקב (סק"ד) כתב וז"ל, ואם נטל רשות מאשתו של חבירו כשאינו בביתו, נ"ל דמהני, דכיון דהרשתה אשתו מסתמא לא יקפיד, עכ"ל. וכן הובא במ"ב (סק"ט).

בנו או אחד מבני הבית אין לו ליתן רשות ואינו מועיל נתינת רשותו, ואפשר "כשעת הדחק" גם נתינת רשותם מועיל דמסתמא יודעים דניחא להו להבעלים שאחד יעשה מצוה בסוכתם, או לעשות סוכה על קרקעם, עכ"ל.

אמנם הערוך השלחן (סעיף ה') חולק וז"ל, אבל

סוכה ברה"ר

א. לישב בסוכה שנעשית ברה"ר + ב. לענין ברכה

א. לישב בסוכה שנעשית ברה"ר

76 איתא בגמ' (דף ל"א ע"א) ת"ר סוכה גזולה והמסכך ברה"ר, ר"א פוסל וחכמים מכשירין וכו', ע"כ. והנה איתא בירושלמי (סוכה פ"ג הל"א), גמליאל זוגא [כך שמו] עבד לי מטלא [סוכה] כגו שוקא [ברה"ר], עבר ר"ש בן לקיש ואמר לו מאן שרא לך, ע"כ. והאור זרוע (הל' סוכה סוף סי' ש"ב) פי' דברי הירושלמי וז"ל, פירוש מי התיר לך לעשות כן לכתחילה, דעד כאן לא מכשרי רבנן אלא בדיעבד אבל לכתחילה לא, עכ"ל. ומבואר דלא מכשרי רבנן אלא בדיעבד, אבל לכתחילה לא.

שהוא רשות ובא אחר והוזק בהן חייב, ע"כ. והרשב"א בב"ק (דף ס"ב ע"ב ד"ה רבי יהודה) הביא דברי הירושלמי וז"ל, בנר חנוכה פטור מפני שהוא ברשות, כלומר ברשות דמצוה, ומיהו לא כל מוציא ברשות מצוה פטור, שאילו עשה סוכתו סוכה דמצוה על פתח ביתו מבחוץ והוזקו בו חייב, כדאיתא בירושלמי כגון אלו שעושין סוכות בפתחי חנויותיהן בחג וכו' חייב, אלא כי קאמר רבי יהודה בנר חנוכה שהוא מצוה להניחה על פתח ביתו משום פרסומא ניסא וכו', עכ"ל. ומבואר בירושלמי שם דמותר לכתחילה לעשות סוכה ברה"ר. וצ"ע דבירושלמי בפרקין איתא דלכתחילה אסור, והתם משמע דמותר לכתחילה.

והנה איתא בירושלמי בב"ק (פ"ו הל"ח) תני רבי יודן בנר חנוכה פטור מפני שהוא רשות, וחכמים אומרים בין כך ובין כך חייב, כגון אלו שהן עושין סוכות בפתחי חנויותיהם בחג מפני

והחת"ס (כשו"ע סי' תרל"ז) עמד בזה וז"ל, עי' ירושלמי דמיייתי חידושי הרשב"א ספ"ו

ק"א. ועיי' בשו"ת דברי מלכאל נח"ג סוף סי' לו.
ק"ב. ועיי' במראה פנים מה שהקי' עליו.

גרה"ג ל שנתג חונמ אלונרנסק ח"א

בפירושו לתוספתא, דהטעם משום דלב ב"ד מתנה עליהם, והוסיף דמכאן יש ללמוד היתר לאותן העושים סוכה ברה"ר, וא"כ סותר דברי עצמו. וכתב דיש לחלק בין סמוך לפתח החנות או הבית דאינו מזיק רבים כ"כ, לרה"ר גמור שמזיק רבים שרבים עוברים שם תמיד, ועל אופן זה לא התנו ב"ד להתיר, ע"ש.

והערוגת הבושם (תאו"ח סי' ק"צ אות ה') יישוב דברי הירושלמי, דעל פי דינא דמלכותא הרשות נתונה למושלי העיר לשלוט ברחובות קרי' כפי רצונם, וצריך ליטול רשות ממושלי העיר, וכל זמן שלא ניתן לו רשות הוי לוי מצהב"ע, ואין לו לברך עלי, וזה מה שכתוב שם בירושלמי בפרק לולב הגזול אמר לו ר"ל מי נתן לך רשות.

דב"ק משמע דבארץ ישראל עכ"פ מותרים לעשות סוכה ברה"ר, וצ"ע בירושלמי פרק לולב הגזול, עכ"ל. ובחי' חת"ס (דף ל"א ע"א ד"ה והמסנך) יישוב זה וז"ל, נלענ"ד לחלק, התם בארץ ישראל ולא הפקירו ישראל רה"ר שלהם שיוכלו גויים למחות קיום מצוותיהם להניח נר חנוכה, או לעשות סוכה, או להעמיד תנורי פסחים על פתחי בתיהם, והא דר"ל אי הוי נמי בא"י צ"ל שסיכך באמצע רה"ר במקום מעבר לרבים, שאפי' ישראלים מקפידים וכו', עכ"ל.

וחילוק זה כתב גם המקור חיים (סי' תרל"ז סק"ג), שתמה על מה שהניח המג"א בצ"ע הא דנהגו לעשות סוכה ברה"ר, דהא בתוספתא (פ"ו דב"ק ה"ג) איתא כגון אלו מסככין על פתחי חנויותיהן ברה"ר בחג וכו', וכתב המג"א בעצמו

ב. לענין ברכה

ברכה לבטלה, ועוד שהרי כתבו הטעם שקרקע אינה נגזלת, והו"ל סוכה שאולה. וכ"כ בספר בית השואבה. וכן התיר הביכורי יעקב, ע"ש. ק"י

והמ"ב (סי' תרל"ז סק"י) ובביאור הלכה (שם) כתב שכמה אחרונים השיגו על המג"א, והעולה מדעת כולם שברכה לבטלה בודאי אין כאן.

קושית השואל ומשיב על המג"א

ובשו"ת שואל ומשיב (מהדורא קמא סי' קכ"ד) הק' על שי' המג"א, דכתיב בנחמיי (פרק ח' פסוק ט"ז) ויצאו העם ויביאו ויעשו להם סוכות איש על גגו ובחצירותיהם ובחצרות בית אלוקים וברחוב שער המים וברחוב שער אפרים, ע"כ. ומבואר שעשו קהל הבאים משבי הגולה סוכות ברה"ר. וכתב דע"כ צ"ל דכל ישראל מחלו וגוים לא דרו שם, כי קדשו את החומה, וא"כ היו שלהם ומחלו והיו יכולים לעשות להם סוכות. ועי' בחת"ס (שם) מש"כ בזה. ועי' גם בשו"ת האלף לך שלמה (ח"א סי' שס"ט) מש"כ בזה.

דעת המג"א

74 המג"א (סי' תרל"ז סק"ג) כתב דאין לברך על סוכה שנעשית ברה"ר, דהוי ברכה לבטלה מפני שסוכה גזולה היא, ודמי למ"ש בשו"ע (סי' תרמ"ט סעיף א') שהגזול לולב וקנה אותו בשינוי מעשה אעפ"כ לא יברך עליו, שאין זה מברך אלא מנאץ. וכ"כ בשו"ע הגר"ז (סי' תרל"ז סעיף י"א).

דעת הא"ר

אכן האליה רבא (סק"ד) חולק, וכתב שאין בזה איסור ברכה לבטלה, ולא דמי לדין לולב ששם קנאו ע"י גזל, והוי לענין ברכה מצוה הבאה בעבירה, משא"כ כאן שלא קנאה כלל וכשאולה דמיא, ואפי' בדין לולב אין סברא דהוי ברכה לבטלה שעכ"פ יוצא בו, ולכן אין למחות במי שנוהג לעשות סוכתו ברה"ר. וכן העיר המאמר מרדכי (סק"ד) על המג"א, שמסתימת דברי הפוסקים שכתבו שהתוקף את חבירו והוציאו מסוכתו יוצא בה ידי חובתו, לא משמע כדעת המג"א, שא"כ לא הי' להם לסתום אלא לפרש כדי שלא יבא לידי

ק"י. ועי' גם בשו"ת תועפת דאם (תאו"ח סי' ל') ובשו"ת שואל ומשיב קמא (סי' קכ"ח).

ומדאורייתא לא בעינן שלו, רק ר"א ס"ל כיון
 דסכך פסול מדאורייתא אם הוא גזולה או שאולה
 גזרו רבנן נמי על הקרקע אטו הסכך והדפנות,
 נמצא דפסולו רק מדרבנן. ולפי"ז אפשר דבימי
 נחמי' עדיין לא גזרו החכמים ע"ז. אמנם יל"ע
 בזה, דבגמ' משמע דפסולה מדאורייתא ולא רק
 מדרבנן.

והגר"ש אלישיב שליט"א הק' על ישוב זה
 שהותר לעשות סוכות ברה"ר משום
 הפקר ב"ד הפקר, דהאיך אפשר לומר דגם בחצרות
 בית אלוקים עשו הפקר ב"ד. וביאר באופן חדש,
 דגם לר"א היכא דהקרקע אינה שלו ליכא שום
 חסרון בזה, דעיקר דין הסוכה הוא הסכך והדפנות,
 לכן י"ל דבבב"ד אין דיני סוכה נוהגים

תקנת מריש [השבים]

- א. כוחן של חכמים לתקן תקנה זו + ב. כשגזל מגוי אם יש תקנת השבים + ג. אם רצה בעל העצים להמתין שבעת ימי החג ואח"כ יחזיר לו העצים + ד. אם מחוייב להחזיר את העצים כשנפלה סוכתו באמצע החג + ה. אם תובע אותו קודם החג + ו. אם תקנת מריש הוא דוקא בדפנות שנצרכות לשיעור סוכה + ז. אם אינו רוצה לשלם דמיהם + ח. למה אין פסול תעשה ולא מן העשוי

א. כוחן של חכמים לתקן תקנה זו

אך יל"ע בעיקר תקנתא דאמאי תקנו תקנה לגולן
 שהוא חוב לנגזל. ובשו"ת התעוררות תשובה
 (ח"א סי' קמ"ז) כתב וז"ל, י"ל או מטעם דניחא לי'
 לנגזל דאם יארע לו כמוהו שעבדיו יגזלוהו וישקעו
 אותו בבנין, שלא יהא הוא צריך להרוס בנינו,
 ומחולי מחלי אהדדי וכו', עכ"ל. ועי' עוד במקראי
 קודש (ח"א סי' י"ח אות ג').

איתא בגמ' (דף ל"א ע"א) אבל גזל עצים וסיכך
 בהן דברי הכל אין לו אלא דמי עצים וכו',
 אמר רבינא האי כשורא דמטלתא דגזולה עבדי לי'
 רבנן תקנתא משום תקנת מריש, פשיטא מ"ש
 מעצים וכו', ע"כ. ויל"ע בעיקר תקנת השבים דמנין
 להם לחכמים הכח לתקן כן. והמאירי (דף כ"ז ע"ב)
 כתב דהוא מטעם הפקר ב"ד הפקר. וכ"כ הר"ן
 שם. וכ"כ המהרי"ץ חיות (דף ל' ע"ב על ה"ה שינוי
 החזור), ע"ש.

ב. כשגזל מגוי אם יש תקנת השבים

אך בשו"ת התעוררות תשובה (ח"א סי' קמ"ז) חקר
 אם גם בגזל גוי יש תקנת מריש, וכתב דלפי
 טעמו הנ"ל (שהבאנו לעיל אות א') לכאור' אינו שייך
 בגוי, דבשלמא תקנת חכמים השוה לכל ישראל,
 י"ל כן דניחא לי' לכל אחד ואחד, אבל מי יימר
 לגוי הזה שנגזל ממנו שאם יארע לו כך שגוי
 חבירו ג"כ יסכים לזה לתקנת חז"ל הלזו, מ"מ י"ל
 דניחא להו אם הוא יגנוב מישראל לא יהא צריך
 להחזיר לו, ע"ש. ועי' במקראי קודש (שם) שכתב
 ממש סברא הפוכה, ע"ש.

המאירי במס' תענית (דף ט"ז ע"א ד"ה זקן) כתב
 וז"ל, אומר להם הזקן לא שק ותענית
 גורמים אלא תשובה ומעשים טובים, כענין האמור
 באנשי ננוה, שנאמר בהם וישובו מדרכם הרעה ומן
 החמס אשר בכפיהם, ודרשו בו שאפי' גזל אחד
 מריש ובנאו בבירה מקעקע את הבירה, כלומר שלא
 הי' פוטר עצמו בדמים מחשש חמס, ועל הדרך
 שאמרו חמסן יהיב דמי אע"פ שמתקנת חכמים
 נאמר בכגון זה להפטר בדמים, עכ"ל. ומבואר
 דס"ל שתקנת מריש נאמרה גם בגזל גוי.